

ABONAMENTUL

Pe un an . 94 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nr. de Duminecă
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Redeschiderea parlamentului.

(R) Parlamentul țării se va redeschide în curând. În vederea afacerilor însemnate ce sunt la ordinea zilei, clubul naționalităților, după câte știm, este ferm decis să intre în luptă cu toată vigoarea. Intr'adevăr dacă dela 1905 încoace a fost în parlament vre-o chestie, care să ne intereseze d'aproape, acum este una, care ne frământă de când am intrat pe terenul activității: *sufrajul universal*, cel dintâiu postulat formulat deja în proiectul de rezoluțiune ce partidul naționalităților a înaintat în prima sesiune parlamentară dela 1905.

Și ori-cât s'a codit d'atunci încoaci guvernul coaliției să prezinte proiectul noiei reforme electorale, acum după a cincea amânare, după ce contele Andrassy de cinci ori nu s'a ținut de cuvânt, va fi silit să prezinte proiectul, altfel ușor se poate întâmpla ca provinciile anexate la 5 Oct., Bosnia și Herțegovina să aibă mai iute sufragiu universal de cât millenarul stat ungar.

Iată de ce partidul naționalităților este azi autorizat mai mult ca ori-și-când să atace guvernul pe această chestie și chiar dacă nu-l va putea strămtorâ nici sili să dea sufragiu universal în înțelesul deplin al cuvântului, ci oligarhia va nesocoti și de astădată voința popoarelor, ș'atunci moralicește deputații noștri vor învinge, căci vor fi folosit toate armele minții, tot adevărul ce se poate desgropa și întreaga dreptate pe care

o avem pe d'oparte pentru a desvâli țării și lumii mari mișelia ce se pregătește: proiectul de lege electorală, care — cum a zis și contele Hédervary — este o rușine pentru vremile d'acum, — iar pe de altă parte îndeosebi deputații români vor fi dat probă strălucită că sunt bărbați cari se țin de cuvânt. Ei au făgăduit poporului că vor lupta din resputeri pentru dreptul de vot al fiecărui cetățean. Munca lor de până acum și lupta ce vor desfășura o în actuala sesiune parlamentară îi va și înfățișa în ochii poporului în cea mai simpatică lumină.

Decât, pentruca lupta lor din parlament să fie cu atât mai resunătoare, să nu i lăsăm singuri, ci *extraparlamentar să desfășurăm cu toții* cea mai febrilă muncă pentru a face propagandă principiului mare de care e străbătută țara întreagă. La urma urmelor nici nu e cu cale să așteptăm totul dela deputați, ci în cercul său de influență și activitate să-și îndeplinească toți fruntașii datoria, căci dacă voim ca deputații să se distingă în dietă, nu putem pretinde ca ei să alerge dela o adunare la alta, ci să ne mulțămim cu inițiativa luată de fiecare deputat în cercul său electoral.

Știm că poporului îi place mult să aibă la fiecare adunare câte un deputat doi, d'aci încolo ei vor trebui să fie însă în parlament, pentru adunări să ne dăm silința a mână în foc generația mai tinărie ori și dintre bătrâni pe ceice n'au putut pătrunde în parlament. De fapt, constatăm cu plăcere, că la adunările ce s'au ținut în timpul din

urmă au ieșit la iveală o mulțime de elemente tinere și viguroase. Se formează o generație întreagă menită a lupta alături de deputați ori a spori, cu vremea, numărul reprezentanților din parlament ai poporului românesc.

Tocmai acest fapt îmbucurător va fi pentru deputații noștri un stimulent în lupta ce se va încinge.

Nici n'a fost vre-odată ațintită mai mult spre ei privirea poporului român de pretutindeni și a întregii lumi, ca acum.

Evenimentele ce s'au succedat în politica internațională au deșteptat adică nu numai între români un interes mai viu pentru politică, ci în toată Europa se urmărește cu atenție cele ce se petrec în Ungaria, căci interesează d'aproape pe toate statele chestia: rămâne oare Ungaria și d'aci încolo un pat cald pentru domnia oligarhă, ori intră și ea în marele curent democratic ce stăpânește în toate statele culte apusene?

Când chiar Turcia intră în șirul statelor cu parlament și atotputernicul Sultan dă poporului rolul ce trebuie să-l aibă în conducerea afacerilor împărăției; când Bosnia și Herțegovina capătă constituție și reprezentanție poporală, o să fie cu putință ca magnații unguri să facă o reformă electorală *retrogradă*?

Iată ce se întreabă toți, iată situația care pe deputații noștri îi scoate în relief și luptei ce vor purta va da un caracter mai general. Ei luptă adică nu numai în numele poporului român, pentru dorințe speciale, restrânse, ci în numele umanității,

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

Spiru Călin.

De Ioan Slavici.

I.

Nu se dă cine se simte! — Făcusem, ce i drept, un an de ucenicie la „Bricul lui Ștefan-el-mare“ și eram de patrușprezece ani aproape când am intrat în prima clasă gimnazială, dar luasem în a patra clasă primară premiul cu coroană și nu mă dedeam pe orișicine, iar după câteva săptămâni au simțit și colegii mei, că nu orișicare dintre dâșii se poate măsura cu mine.

Între cei ce o știau aceasta eră și Spiru, un băiat de vre-o unsprezece ani, oacheș, cu ochii mari, lăcut, liniștit și îmbrăcat în niște haine de gusc, pantaloni largi ca niște șalvari, ca să nu le iasă genunchii, și un fel de tunică tot largă și cu mânecile prea lungi, dar altfel curate și bine îngrijite. El nu vorbea cu nimeni, ei stătea într'un colț, — mai ici mai colo. Abia după vre-o săptămână și-a luat loc la capătul băncii a patra, în dreptul unei ferestri.

Acolo ședea, și nici cu patru boi înjugăți n'ai mai fi putut să-l miști din loc. — Dacă-l întrebai ceva și nu putea să-ți dea răspuns, dedea din umeri, iar dacă știa ceea ce-l întrebai, nu zicea nici da, nici ba, ci dedea din cap, încât ai fi zis, că e ori mut ori tâmpit.

Într'una din zile unul dintre băieții mai neastâmpărați, — nu mai știu, care anume, că erau de tot mulți, — voind, între lecțiuni, să iasă din bancă, îi zise cam răstit să se dea la o parte.

Spiru ridică mâna, mișcă din cap și închise ochii, tot semne foarte învederate, că odată cu capul nu se mișcă din loc.

„Și că ești nostim! — îi zisei eu. — Dar pe unde să iasă băiatul, dacă tu te-ai înșipt în capul băncii!“

Spiru dete din umeri.

„Să nu iasă! — zise apoi peste puțin. — Să rămâie și el la locul lui, cum rămânem d ta și eu și ceilalți!“

„Dar dacă are vre-o trebuință!“ — întâmpinai eu, care nu eram obișnuit a discuta cu orișicine.

Spiru ridică degetul și-l clătină de câteva ori.

„N'are!“ — zise apoi pe șoptite, ca să nu-l audă profesorul, care intra pe ușă.

Eram cătrănit. Auzi D-ta obraznic!? Ceeace mă scotea din răbdări nu erau vorbele lui, căci aceste erau de tot puține și scoase oare-cum cu cleștele: gesturile lui însă și mai ales căutătura lui, — în aceste era ceva ce te taie, — și apoi — el avea dreptate, ceeace iar mă tăia.

„Stai! — îmi ziceam, — c'o să-ți arăt eu ție!“

La zece apoi, dupăce a eșit profesorul, am și căutat să urmez discuțiunea, dar Spiru s'a ridicat și el, a eșit din clasă și umbra așa singur, încât nu era chip să te apropii și să te legi de el, iar băiatul cu pricina s'a mutat în altă bancă.

„O să te prind, — îmi zisei, — când plecăm la masă.“

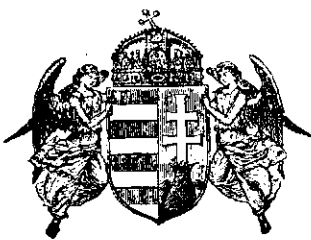
I-am și luat urma și abia acum am aflat, că avem același drum. El mergea potolit, cu pași măsurați, și căleai cu talpa întreagă, cu pieptul cam scos, cu capul ridicat și uitându-se drept înainte, — umblet învățat par'că pe de rost într'un lung șir de lecțiuni.

Eu după el în pașii pitigăiați și mai spornici ai fostului ucenic de bărbier, — mai aproape, de tot aproape.

M'a simțit, se vede, în cele din urmă, căci de odată s'a oprit și s'a întors spre mine deschi-

Neumann M.

Mare deposit de
haine pentru bărbați, băeți și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

A apărut prețurentul ilustrat al articlilor
recunoscuți de calitate cea mai bună.
La dorință gratuit și scutit de taxă.

pentru realizarea unor principii, clenodiu al tuturor celor oropsiți!

Noi privim cu încredere în fața acestei lupte și așteptăm cu plăcere desfășurarea în toată a ei măreție.

Demisia miniștrilor cehi. Deoarece guvernul austriac a hotărât să ajurneze camera austriacă fără învoirea celor doi miniștri cehi din cabinetul austriac, d-nii Fiedler și Prasehek, cei doi miniștri își vor prezintă demisia. Cu toată criza guvernului austriac, cabinetul actual va rămâne probabil în funcțiune până în ziua de 2 Dec. data aniversării de 60 de ani dela urcarea pe tron a M. Sale.

Di Burian la împăratul. Majestatea Sa a primit ieri la orele 10 în audiență specială pe ministrul comun de finanțe, baronul de Burian. Ministrul referând despre starea spiritelor în Bosnia, a făcut — după cum se anunță din izvor competent — următoarele declarații:

— E exclus ca bandele sârbești să năvălească în Bosnia, dar nici n'ar fi spre binele Serbiei. În provinciile anexate e liniște deplină. Adevărat că populația nu se însuflețește pentru noua ordine, dar știe că i-se creiază referințe mai statornice. Situația provinciilor anexate se va aranja definitiv numai după ce se va fi lămurit starea spiritelor.

Secțiunea militară a delegațiunii ungurești a ținut ieri o ședință în care s'au discutat mai multe afaceri pur militare. S'a stăruit mai ales asupra alimentației armatei în timp de războiu. Cei mai vajnici apărători ai punctului de vedere unguresc în armată, au arătat că știu să discute la obiect, fără a ridica neconținut dezideratele naționale ungurești.

Mare încălțare în dieta bohemă. În ședința de alaltăieri a dietei provinciale din Praga s'a iscat o pâruală, poate fără păreche în analele parlamentarismului, între deputații cehi și nemți. Furtuna a fost stârnită de vorbirea deputatului agrarian Schwechta, care a afirmat că obstrucția deputaților nemți e o sfortare ticăloasă.

zându-și ochii încă mai mari cași când ar fi voit să zică „Văzuși, că n'avea nici o trebuință!”

Nu știu, dacă va fi și gândit-o el aceasta, destul, că eram foarte zăpăcit.

Să trec înainte? — Nu se putea!

Să urmez discuțiunea? — Nu mai era cu putință!

Să-l întreb, unde se duce? — Era o prostie, căci asta o știam.

„D-ta de unde ești?” — îl întrebai, ca să zic ceva.

„Dela Miril, — răspunse el înviorat de gândul, că e cineva, care se interesează și de dânsul, — dar nu sunt nici acolo acasă, că n'am nici mamă, nici tată, nici rude”.

Ce răspuns!? — Par'că ar fi voit să mă picnească. Nu mă știam nici eu nicăiri acasă. Aveam, ce-i drept, și tată, și mamă, și rude, dar tata și mama se divorțaseră și se certau pe mine, iar rudele erau unele după tata, altele după mama și mă împingeau când în coace, când în colo. Imi era par'că-l fericesc pe Spiru.

Urmându-ne drumul împreună, el imi mai spuse, că era de patru ani când a murit tatăl său și l-a lăsat sub purtarea de grijă a unui prieten și tovarăș de afaceri, chereștegiul Naie Petică, un om cum se cade, care-l chivernisește și arearea, o casă cu patru încăperi, localul de cârciumă în piață, și viae cu livele de deal.

„Până acum, — urmă el, — am stat la mama Paraschiva, o preuteasă văduvă, femeie foarte bună, căreia îi plătea nenea Petică 600 lei pe an, iar acum stau într'un pension particular, unde plătește tot 600 lei pe an, dar mă mai și îmbracă,

Pe urma acestor vorbe a izbucnit un sgomot de nedescris și o încălțare generală, care a dăinuit peste un sfert de oră. Răsunau palme, pârăiau băncile, în aier sburau guiere rupte, manșete, călămar, bastoane, bucăți de haine sfărțiate. Președintele a sunat până s'a rupt mânerul clopoțelului, dar zădarnic. Sala de ședințe părea un câmp de bătăie. Într'un sgomot infernal, președintele a ridicat în sfârșit ședința. În urma ședinței viroase guvernul austriac s'a văzut îndemnat să ajurneze dieta pe timp nedeterminat.

Gensul „intelectual”.

(S.) Nu mai încapă nici o îndoială, că schimbările petrecute în peninsula balcanică au produs în simțământul comun al românilor o viuă îngrijorare, în urma căreia e foarte greu să le vorbești despre fireasca și astfel și tradiționala lor alipire către împărăția habsburgică. Aceasta însă nu pentru că Bulgaria s'a declarat independentă, nici pentru că Monarhia habsburgică a anexat Bosnia și Herțegovina, ci pentru că în mijlocul generalei porniri spre dreptate și spre o mai liberă dezvoltare români se văd ținuti ei singuri în loc.

În lumea aceasta nu e stare și eră de sine înțeles, că Bulgaria, constituită odată ca țară cu rostul ei deosebit, se va declara mai curând ori mai târziu neatârnată, sau noi românii suntem oameni destul de cum se cade pentru ca să nu ne simțim jigniți când vedem o pornire spre mai bine la vecinii noștri.

Încă mai puțin putem să ne simțim jigniți pentru că monarhia austro-ungară și-a întărit pozițiunea prin anexarea Bosniei și a Herțegovinei. Chiar dacă n'am ști ori n'am voi să ținem seamă, că anexarea aceasta a fost hotărâtă încă sunt acum două-sute de ani ca măsură de apărare, e destul să știm, că acele țări au fost ocupate, pentru ca să luăm anexarea lor ca lucru de sine înțeles.

Nici că s'ar fi putut apoi, ca Bulgaria să-și declare neatârnată fără ca Austro-Ungaria să se asigureze de pozițiunea, din care poate să-i țină în frâu atât pe bulgari, cât și pe

sârbi și pe muntenegreni, ceea ce iar nu are să-i jignească pe români.

Îi jignește însă gândul, că pe când toate popoarele din răsăritul Europei pornesc spre o mai liberă dezvoltare, cel român e ținut în loc, ba se fac și se pot face opintiri spre a-l da înapoi fie chiar și cu slăbirea monarhiei habsburgice, încât ești ispitit de gândul că ei sunt luați fie drept cei mai nemernici, fie drept cei mai primejdioși, ceea ce nu-i adevărat.

Sunt două-zeci de ani aproape decând se vorbește într'una, că se va crea în Ungaria o lege electorală europenească și monarhul ni-a făgăduit-o în cele din urmă în cea mai clară formă.

Iar azi ne pomenim în fața unui proiect de reformă electorală, în care băjbăie censurile de tot felul, între care și cel așa numit „intelectual”, care e și nedreptate, și prostie, și nepotrivit cu interesele societății.

Nedreptate e pentru că după mintea sănătoasă drept și datorie nu se pot despărți și dacă în Ungaria ceice știu și ceice nu știu carte au aceleași datorii cetățenești, ei trebuie să aibă și aceleași drepturi.

Prostie e pentru că censul nu e în adevăr „intelectual”.

Chiar și dac'am admite dimpreună cu un domn Platon oarecare, că înrîurire asupra vieții publice li-se cuvine numai celor „inteligenti”, nici cititul și scrisul, nici atestatul de cele patru clase primare, ba nici chiar diploma de Doctor în vre-o specialitate nu dovedesc nimic în ceea ce privește „inteligenta” și sunt chiar mulți deputați mai proști decât alegătorii lor analfabeți, care au bun simț firesc, înțeleg bine și judecă drept.

Nepotrivit cu interesele societății e pentru că e în interesul societății, ca fiecare să-și poată face datoria, și cea mai mare asuprire e să împiedeci pe cineva în împlinirea datoriilor sale, iar în virtutea censului „intelectual” o mulțime de oameni de nimic au drepturi, de care alți oameni mai cum se

imi poartă cheltuielile dela școală și-mi dă și câte cinci lei pe lună bani de buzunar.

„Eu, — îi zisei, — stau tot la domnul Paul, unde am fost ucenic, pentru treizeci de lei pe lună, pe care îi plătește când tata, când mama, dacă-i plătesc. Se cam supără cocoana Lina când nu plătește nici unul, dar domnul Paul ține la mine — poate chiar mai mult decât la Rup, prepelcarul lui, — și-o duc bine. Îi cânt din mandolină, îi cetesc gazetele, și de geaba face cocoana Lina gură. — Ba, așa Duminecile, imi dă chiar și câțiva gologani, ca să am și eu.”

Dumiriți așa, ne-am făcut prieteni — deși el eră cu trei ani aproape mai mic decât mine. Țineam la el fiindcă eră băiat potolit și mă mai și împrumută cu câte ceva când mă aflam în strâmtoare, iar el se însoția cu mine mai bucuros decât cu băieții de vârsta lui fiindcă învățam bine și-l deslușiam când eră nedumerit asupra vreunei lecțiuni.

Eră și de altminteri băiat, la care puteai să ții. Ca umbletul îi eră întreaga fire: îl îndrumase preuteasa, ca seriile, mai nainte de a se culcă, să-și perie hainele și să le împătore frumos, să-și văcsulască ghețele, apoi să se spele pe mâni și pe obraz și să-și facă rugăciunea. Puțin îi păsa lui, ce fac alții: el tot așa făcea. Eră dar totdeauna curat și bine îngrijit, cuvlincios și rezervat, cu bună rândulală în toate ale lui și îndeosebi la școală supus și totdeauna cu ochii la gura profesorului, însă — nu leneș, dar comod, — foarte tignit.

Nu grăbiă, Spiru niciodată, nu se avânta, nu-și încorda puterile, ci le făcea toate a'ndelete și

cu un fel de grijă, ca nu cumva să dea greș. Și'n școală dar eră cam în coadă. Se mulțămesc să treacă cu chin cu vai clasa, iar pentru aceasta aveă nevoie și de ajutorul meu.

Mai eră apoi în felul lui de a fi un lucru, pe care eu nu eram atunci în stare să-l înțeleg: o cu vârsta lui nepotrivită preocupare pentru interesele materiale.

Banul, ori-și-cât de ruginit ar fi fost, lui îi scelipia.

Iar aceasta o aveă dela Nenea Petică, tutorele lui, care mereu îi spunea, că are puțin și că trebuie să fie „stringuitor” căci nu știe nimeni, ce poate s'aducă ziua de mâine.

„Sunt boli, — îi zicea, — și fel de fel de nenorociri pe lume!”

În fiecare an de două-ori, de Sf. Gheorghe și de Sf. Dumitru, când luă chiria casei și arănda vieii, dl Petică încheia socotelile lui Spiru, acesta se făcuse băiat mai mare, i-le arăta și lui, ca „să-și pună mințile la cap”.

Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru erau dar pentru Spiru cele mai mari zile ale anului.

Mai ales anul acesta eră de tot mare ziua de Sf. Gheorghe, căci se împlineau șapte ani de chivernisire și dl Petică îi făgăduise lui Spiru, că-i va aduce socoteala pentru șapte ani scriată la un loc, ca s-o vadă și el, care e acum destul de mare, ca s-o înțeleagă. Cât a ținut postal Paștilor Spiru eră cu gândul la socotelile lui.

Trei zile înainte de Sf. Gheorghe a și venit dl Petică, — și ziua următoare m'am pomenit cu Spiru — tot potolit și tacticos ca de obicei, dar cu ochii plini de un fel de vâpaie înăbușită,

cade nu se pot folosi pentru împlinirea datoriilor sale cetățenești.

Toate aceste sunt lucruri atât de învedereate, încât chiar și cei mai mărginiți dintre susținătorii guvernului ungar trebuia neapărat să le înțeleagă. Ei stăruie cu toate acestea pentru censul intelectual fiindcă nu dreptatea, nici rațiunea, nici binele obștească, ci interesele lor particulare determină atitudinea. Știu, că fac nedreptate și prostie și că strică rostul societății, dar așa vreau.

Întreaga urzeală a reformei proiectate e pornită din temerea, ca nu cumva românii, anume ei și mai ales ei să găsească în viața publică a regatului ungar locul ce li-se cuvine și pe care-l și caută. De ceilalți le pasă mai puțin: lucrul de căpetenie e, ca românii să nu-și poată împlini în Ungaria datoriile cetățenești.

Slăbește prin aceasta monarhia și statul ungar îndeosebi și pierde mult poporul maghiar: puțin le pasă, dacă așa pot să-și asigure beneficiile, la viața publică a românilor.

Dacă se poate lucrul acesta până chiar și azi, când Bosniacilor și Herțegovinenilor li-se asigură cele mai largi libertăți și până chiar și turcii se europenisează, e foarte firească repulsiunea, cu care românii primesc vorbele despre »politica tradițională« și în adevăr spre o nouă politică sunt îndrumați.

Dar să vedem, dacă se poate ori nu.

Adunarea ordinară a congregației comitatului Solnoc-Dobâca.

— Corespondență particulară. —

Dej, la 14 Oct. n. 1908.

Azi la adunarea ordinară a congregației a comitatului Solnoc-Dobâca presidiată de comitele suprem contele Vass Béla a luat cuvânt dl deputat Dr. Teodor Mihali în chestiunea pedepselor pentru prevaricații de păduri și alte delict ce cad în sfera de ac-

tivitate a organelor administrative în următoarele :

Onorată Congregație!

Interesele statului pretind ca cetățenii după putință să fie în stare materială bună, pentru ca să poată satisface obligămintelor, ce le au față de stat. Cu cât scade situația materială a cetățenilor cu atât să slăbește însuși statul.

E trist dar adevărat că în Ungaria dar mai ales în comitatul nostru starea materială a locuitorilor este de tot demnă de plâns. La starea aceasta mai ales în timpul din urmă a contribuit mult criza financiară și economică.

Dar dacă judecăm puțin stările noastre publice de azi, foarte ușor ne putem convinge că administrația rea și crudă a influențat și respective a cauzat și cauzează și azi sărăcia cetățenilor și mai ales a claselor de jos și muncitorilor de pământ.

Nu voiesc cu aceasta ocaziune să mă ocup cu mizeriile dela administrație, e lucru știut însă, că aceste mizerii există și azi cu droaia. Dorința generală ar fi ca să se pună odată capăt acestora. Însă până când factorii competenți vor lua dispoziții la o reformă radicală a administrației de azi și vor pune capăt acestor mizerii, află de bine și motivat ca să atrag atențiunea factorilor competenți, ca în timpul cel mai scurt și în modul cel mai energic să ia dispoziții ca cetățenii statului, cari plătesc dare, și mai ales clasele muncitorilor și țărănimii, să fie apărați de șicanările acestor.

Este știut că în înțelesul legii și a ordinațiunilor ministeriale, nenumărate soiuri de delict și prevaricații sunt împărțite în sfera de activitate a organelor administrative, adică a pretorilor. Acești domni pretori știe naiba sub ce titlu sau mai bine zis »bravură«, fără a lua în considerare împrejurările atenuante impuse în lege, cu toată rigoarea legii, îi pedepsesc pe bieții oameni cu bani și închisoare așa că pentru toată nimica în loc de 2—4 cor. le pun în cărcă câte 40—60 cor. și pe deasupra și câteva zile închisoare.

Pedepsele acestea îngreună foarte, mai cu seamă pe bieții țărani dela sate cari pe lângă cea mai mare bunăvoință și respect ce-l au față de lege, nu pot încunjuia ca să nu comită vre-un delict din droaia de delict și prevaricații câte le înșiră legea.

Ce să facă bietul econom, dacă în timp cald de vară servitorul sau copilul pe care la încredințat să-i păzească vitele, le scapă în vre-o pădure oprită?

Pentru așa ceva să fie pedepsit cu 60 cor.?

Așa se întâmplă și la alte delict așa că pot zice că în comunele unde se află păduri oprite sau movilite, 80 % a locuitorilor ajung înaintea solgăbiraelor cari fără cruțare le măsoară pedepsa maximală așa că azi sunt comune în cari suma pedepselor de prevericații întrece porția statului. Despre acestea vă puteți convinge din conspectele despre încasarea pedepselor ce se află la birourile solgăbiraelor.

Poate vedeți On. congregație și dl comite suprem că starea aceasta este insuportabilă prin urmare ar trebui să dispună persoanelor administrative ca în măsurarea pedepselor să iee o directivă și măsuri mai moderate căci dacă starea prezentă va continua și mai departe atunci în comitatul nostru și mai cu seamă în cercurile Ileana-mare, Lăpușul-unguresc și Capolnac-mănaștur, poporul în urma pedepselor enorme fără nici un rost se nimicește materialmente total ba ce e mai mult nu-și poate plăti porția statului, prin urmare procedura aceasta a îngâmfărilor de solgăbirăi sdruncină temelia statului, nimicind materialmente cetățenii cari plătesc dare și susțin statul.

Nu voiesc On. congregație a aduce mai multe cazuri concrete căci datele statistice aflătoare în birourile solgăbiraelor dovedesc destul de trist că starea prezentă este insuportabilă. Trag atențiunea însă în deosebi a d-lui vice-comite că deoarece în comitatul nostru deja în 100 comune s-au pornit esecutorii de dare pentru încasarea porției — dar fără rezultat din motivul că oficiile solgăbiraelor încasează cu puterea pedepselor de prevericații — să se iee dispoziții ca încasarea cu puterea pedepselor momentan să se suspende din motivul ca să se poată încasa porția statului — dacă numai nu voiesc ca bieții țărani atacați și îngreunați de 2 latari să ajungă de tot la sapă de lemn, ceea ce din punct de vedere uman și a intereselor statului ar fi o pagubă ireparabilă și enormă.

În legătură cu acestea trag atențiunea d-lui comite suprem și a factorilor competenți ca la încasarea dărilor și pedepselor organele respective persoanele cari efectuează execuțiile să respecte dispozițiile articolului de lege 41 din anul curent sau așa numita novelă nouă de execuție în înțelesul căreia vitele și alte obiecte necesare la cultivarea alor 12 jughere de pământ nu se pot cuprinde pentru nici un soi de dare sau pedepse.

Ministrul de finanțe a spus-o aceasta precis și destul de franc că dispozițiile acestei novele de execuție se referă și la încasarea dărilor acciselor și pedepselor. — Precum așteptăm dela un creditor privat ca să respecte le-

Venă să-mi arete și mie socoteala scrisă cu slove mari pe o coală de hârtie comercială. La anul întâin, când Spiru eră de cinci ani, erau însemnate următoarele :

Venituri	Cheltuieli	Rezervă
1. Chiria casei 1300 L.	1. Cicoana preut. 600 L.	
2. Arănda viei 1200 »	2. Medic . . . 15 »	
Total . 2500 L.	3. Farmacie . . 6 »	
	4. Foncieră . . 72 »	
	5. Repar. casa . 52 »	
	Total . 1214 L.	1286 L.

Să vezi, — zise el stăruitor, — că anul următor chiria casei se sporește la 1500 lei — și se sporește și rezerva din an în an. — căci în timpul celor din urmă trei ani nu s'a dat nimic pentru medic, nici pentru farmacie.

În adevăr la vârsta de șase ani rezerva eră de 3391 L. 16 b., anul următor de 5714 L. 64 b. — apoi de 8016 L. 55 b., — anul următor de 10579 L. 54 b. — iar în anul al șaselea de 13,274 L. 31 bani.

»Din suma aceasta, — scriă dl Petrică, — s'au cumpărat pe cursul de 82 la sută 15000 L. scrisuri fonciare 5 procente și-au mai rămas 974 L. 31 b. în bani gata.

Pentru anul al șaptelea socoteala arată :

Venituri	Cheltuieli	Rezervă
1. Chiria casei 1600 L.	1. Pension 600 L.	15000 L. scris.
2. Arănda viei 1300 »	2. Haine 54 »	974 » b. —
3. Cupoane 750 »	3. Școală 46 »	
4. Camete 6% 58 » 46 b.	4. La mână 30 »	
Total ; 3608 L. 46 b.	5. Foncieră 82 »	
	6. Repar. 135 »	
	Total : 947 L.	3635 L. 81 b.

Din suma aceasta s'au mai cumpărat pe cursul de 84 la sută 4000 L. scrisuri fonciare, — scriă dl Petrică, — și-au mai rămas în bani gata 275 L. 77 b.

Eram amețit văzând, cum se sporesc banii dacă-i lași în pace.

»Bine, măi! — îi zisei eu, — dar tu ești bogat și ai să fi și mai bogat.

»O casă, o vie, — zise el liniștit, — și 19000 L. scrisuri, pe care le-am dus împreună la casa de depuneri. — Vorba e numai să nu cheltuiască, — adăugă el apăsător, — și am să mă țin!

Ne luară condeiu și hârtile și începurăm să facem combinațiuni, ca să scoatem socoteala, cât o să aibă el peste alți șapte ani, când își va lua bacalaureatul.

Multă hârtie am stricat și mult timp am pierdut așa.

Ca să nu ne înșelăm, făceam socoteala împreună, apoi o făcea el fără de mine și-n cele din urmă o făceam eu fără de el.

Nu ieșea.

Ceea ce ne încurcă eră medicul, farmacia, fonciera și reparaturile, pe care nu puteam să le prevedem.

»Nu pune nimic pentru medic și pentru farmacie, — grăi el în cele din urmă cu un fel de îndărărire. — Ticălos cine se îmbolnăvește! — Am să mă păzesc, ca să fiu totdeauna sănătos. — Asta e rubrică mare, mă! — Boala costă ceva!

Oricum o cârpeam însă, nu puteam să ajungem decât la un sămțământ vag, că dacă din nimic s'a făcut în timp de șapte ani 19000 L.

peste alți șapte ani acești 19000 L. se vor face de tot mult.

Minte de copil!

De unde am fi putut noi să prevedem împrejurările, dela care atârna sporul ori scăderea unei averi?

Peste câteva săptămâni vine la mine Spiru cu fața aprinsă și cu părul vâlvoi, — ca leșit din minți.

»Închipuiește-ți, — zise; — mi-au leșit la sorți trei scrisuri, unul de 5000 lei și două de câte 1000 lei. — Șapte mil de lei în aur, — câștig de câte 180 lei la mîle, — de-odată 1260 lei. — Mai cumpăr o mie pe de-asupra și am 20,000 lei — venit de 1000 lei pe an.

Mă bucuram și eu din toată inima.

»O prăjitură însă, o înghețată, ceva cireșe o să dai acum, — îi zisei zimbînd.

El se uită speriat la mine și rămase puțin pe gânduri.

»Dau, — zise apoi, — dar nu de acolo, ci dela mine, din banii mei de buzunar.

Banii lui de buzunar! Și-i cheltulă, nu-i vorba, dar încă dela început potrivise lucrurile așa, ca să mai aibă la începutul lunii și ceva din luna trecută. Acum ajunsese să înceapă luna cu 10 și s'o sfârșească cu 6 lei.

Chiar și așa numai de-ocamdată.

Dupăce s'au pornit căldurile verii, mă pomenesc într-una din zile cu el de tot uluit, galbăn la față și sleit de puteri.

»Ce e, Spirule!? — îl întrebai cuprins de îngrijare. — Ești bolnav?«

gea aceasta cu atât mai mult să așteaptă ca însuși statul în încasarea dărilor să respecte o lege deja sancționată. Și dacă pretindem ca un țaran sărac care nici nu știe carte să cunoască și să țină legile, cu atât mai mult pretindem dela organele statului (solgăbirai, executori) ca la încasarea dărilor să respecte legea și să nu să folosească de neștiința poporului cuprinzându-i și licițându-i și obiecte de acelea, cari conform legii nu-i permis să se cuprindă.

Unde am ajunge, dacă prin atari proceduri am lipsi bietul popor și de mijloacele cele mai necesare de trai?

Cum am sta în fața poporului cu respectarea legilor? Ce ar fi din principiu acela uman, care a fălăit înaintea legislatorilor când au alcătuit legea aceasta?

On. Congregație! Când este vorba de un interes de stat așa mare, cred că mi-am împlinit datoria de cetățean cinstit, când am atras atenția forurilor competente ca să ia mijloacele de lipsă după putință pentru vindecarea boalelor acestora ce apasă cetățenii cari plătesc dare și susțin statul.

Cetește următoarea interpelație:

„Are cunoștință domnul vice-comite, că în comitatul nostru și îndeosebi în cercurile: Ileandamare, Lăpușul-unguresc, Capolnoc-Mănăștur, oficiantii dela administrație în cazurile de prevaricații și alte delictive împărțite cercului lor de activitate, măsură pedepse maximale, și la încasarea acestor pedepse precum și la încasarea porției — contra ordinațiunii ministrului de finanțe — nu respectază dispozițiunile articolului de lege 41 din anul 1908 (novele nouă de execuție), prin ce starea materială a cetățenilor cari plătesc dare într'atâta se sdruncină, încât cea mai mare parte a cetățenilor devine incapace de a-și plăti dările?”

„Dacă despre toate aceste are cunoștință, este aplicat a dispune energic ca pentru binele cetățenilor, cari plătesc dare cât și pentru interesele statului, abuzurile acestora să se curme?”

La interpelația dlui deputat Dr. Teodor Mihali vice-comitele a răspuns că deși consimite într-o parte cu cele expuse de d-sa și știe să aprecieze intenția bună și sentimentul de care a fost condus în discursul său cu toate acestea după ce în chestiunea aceasta a luat deja dispoziții, află de prisos să mai dispună din nou. — Il asigură că la eventualele cazuri concrete va fi în ajutorul celor asupriți.

Comitele suprem de asemenea a enunțat că el totdeauna a fost și de acum încă va fi pentru apărarea micelor existențe. *Correspondentul.*

»Chiar mai rău, — șopti el lăsându-se pe un scaun: se filoxerează via. Lasă că pierd venitul de 1300 lei, ceea ce face 25,000 lei în scrisuri, — dară ar putea să-mi ardă și casa.»

»Asigurează-o!« — strigă eu.

»I-am și dat lui nenea Pilică depeșă, ca s'o asigureze fără întârziere, dar și cu asta se sporesc cheltuielile, — zise el. — Sunt om ruinat! Ce fac eu, dacă mi-se prăpădește averea!?»

Mi-am dat silința să-l mângâi spuindu-i, că îi rămâne locul și livadea, că via se poate replanta și-o să aducă venit mai mare, că pentru casă nu mai are nici o grijă după ce a asigurat-o și că scrisurile fonciare nu le pierde nici dac'ar arde.

»Hei! — zise el. — Ție îți este ușor să vorbești, că tot ai pe cineva; dar eu ce fac, dacă mă îmbolnăvesc ori cad în vre-o altă nevoie mare!?»

Acesta eră gândul, care-l stăpâni în toate împrejurările. Il eră par'că nu mai are nimic și nu mai făcea socoteli pentru viitor, dar ținea strâns ceea ce ajungea în mâna lui și eră umilit în sufletul lui, deși umblă tot cu capul ridicat și cu pieptul cam scos, cum îl deprinsese maica preuteasă.

(Va urma).

Lupta pentru votul universal.

Nouăsprezece adunări într'o zi.

Mărginenii în luptă.

Votul plural o primejdie pentru coroană.

Mărginenii în luptă: Douăsprezece adunări lângă Săliște.

Mișcarea pentru votul universal în sinul poporului nostru ia proporții tot mai mari. Ieri am anunțat că mâine Duminecă se vor ține în patru locuri adunări de popor. Azi primim știre despre alte douăsprezece adunări ce se vor ține tot mâine. Sunt douăsprezece comune înfloritoare neaoșe românești din comitatul Sibiiului, așa numita *Margine*, cari toate într'un glas vor protesta cu demnitate și hotărâre împotriva atentatului perfid la viitorul poporului românesc. Iată știrea pe care o primim dela dl dr. Nicolae Comșa despre aceste adunări:

Pe mâine Duminecă, în 18 Octomvrie a. c. sunt convocate adunări populare în comunele: *Jina, Poiana, Rod, Tilișca, Galeș, Vale, Sibiel, Căcova, Orlat, Gurarâului, Săcel și Aciliu*. Programul acestor adunări este:

1. Constituirea adunării.

2. Desbatere asupra situației politice, îndeosebi cu privire la sufragiul universal.

3. Propuneri: Telegramă omagială M. Sale; deputaților români naționali aderență; adresa către camera pentru introducerea sufragiului universal nefalsificat, egal și secret.

4. Inchiderea adunării.

În aceeași zi, Duminecă în 18 Oct. se va ține o adunare la Balșa (cercul Orăștiei) unde va vorbi dl deputat *Dr. Aurel Vlad*, într'un ținut unde până acum nu s'au făcut adunări de popor.

Urăm izbândă deplină!

La aceste treisprezece adunări se mai adaugă și celelalte patru anunțate de noi: la Rășinari, la Fofeldea, la Miercurea și la Torac, apoi cele două adunări ce deputatul Vasile Lucaci a convocat în cercul său pe aceeași zi, una la Lunca alta la Vășcău-Zărești, cu totul deci *nouăsprezece adunări de popor*, un număr de adunări, cum poate nu s'a ținut nici odată la noi într'o singură zi.

Reforma dlui Andrassy o primejdie pentru coroană.

Ziarul »Vaterland« din Viena urmează a da expresie părerilor cercurilor diriguitoare asupra reformei dlui Andrassy. Iată ce spune ziarul curții:

Contele Andrassy vrea să ne facă să credem că va obține aprobarea suveranului pentru votul plural, această caricatură obraznică a votului universal. Nimic nu denotă mai bine decăderea morală în care se află miniștrii unguri decât faptul

că nu simt cât de jignitoare trebuie să fie pentru suveran presupunerea aceasta. Doar ei nu vreau un lucru mai mic decât acela de a îndupleca pe suveran ca să și calce cuvântul dat în mod sărbătoresc națiunii polioice ungurești. Aceasta-i o crimă împotriva dinastiei; a o comite înseamnă o primejdie pentru coroană și pentru stat. Domnii din c. aliația ungurească știu bine că odiul pentru orice abatere dela pact pe care au jurat și pe care l-au anunțat, trebuie să se descarce asupra coroanei — și poate ei ar fi cei dintâi care i a »deslegat de îndatorirea lor«.

Să luăm deci seamă. M. Sa nu a dat încă sancțiunea sa prealabilă proiectului dlui Andrassy. Lupta contra votului plural nu-i zadarnică, ci *dimpotrivă tocmai acum e mai actuală decât ori când*. Este deci de datoria tuturor fruntașilor de-a continua lupta pentru votul universal.

Chemăm deci din nou cu stăruință pe toți românii la luptă.

Turneul deputatului Vasile Lucaci.

Iată programul turneului:

Duminecă în 18 Octomvrie a. m. în Lunca, unde se vor aduna alegătorii din notariatele Băița și Lunca (comunele Lunca, Hotar, Șuș, Briheni, Stei, P. Zavosni, Cămpenii sup. și inf., Segheșle, Herzești, Segheștel, Finața și Băița).

Tot în această zi d. m. la 3 ore în comuna Vășcău-Bărești, unde se vor aduna și alegătorii din comunele învecinate (Verzarul Sup., inf și de mijloc, Serbești, Briheni, Cărpinet, Leheșeni și Colești).

Luni, în 19 Octomvrie a. m. în comunele Cămp, V. Șohodol și Călugări.

În aceeași zi d. m. în Crișcior, unde se vor aduna și alegătorii din comunele Crișciorul de sus, Poiana și Seliște.

Marți, în 20 Oct. a. m. în Rieni, iar d. m. în B. Lazuri pentru alegătorii comunei aparținătoare acestora.

Miercuri, în 21 Oct. a. m. în Drăgănești și Buntești, iar d. m. în Petroasa pentru alegătorii din comunele aparținătoare acestor a notariate.

Mișcarea socialiștilor.

În același timp partidul socialist urmează înainte cu lupta sa înverșunată împotriva votului plural. Pretutindeni să țin neconținut adunări și manifestații socialiste. Daunăzi au fost șase adunări de popor în capitală. Vineri socialiștii din Miskolcz au organizat trei manifestații.

Partidul creștin-social încă a hotărât să protesteze împotriva votului plural.

Răspunsul dlui Lascu.

Sub acest titlu »Conservatorul« din București în numărul său de ieri (3/16 Oct.), a publicat următoarele:*)

Onorată Redacție!

Mi s'a atras atenția asupra următorului comunicat din N-rul 216 al »Tribunei« a. c.:

»Nu știm de unde și ia dnul Lascu titlu de șef politic al Bihorului.

»Știm însă că d-sa are alci îndatoriri de onoare, cărora până azi n'a satisfăcut. Ii dăm răgaz de 10 zile pentru a se achita.

»In caz contrar ne vom simți siliți să ridicăm un vâl, care nu se potrivește de loc unei persoane cu alure de șef politic.

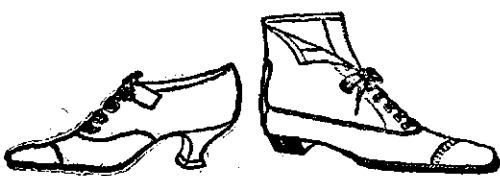
»In tot cazul rămâne a se ști, că tot ce face dnul Lascu prin România o face pe propria răspundere, iar nu în calitate de șef politic al Bihorului, titlu pe care nimeni nu i-l'a conferit!«

Deoarece acest comunicat vorbește în general despre »îndatoririle de onoare« ale mele, necătuând de vor fi acele de caracter public ori

Szimonidesz și Raduch

pantofar

Kolozsvár, Vesselényi Miklós utca!4.

Iși recomandă on. public din loc și provincie, marfa lor de prima calitate, care se bucură de bună reputație. Fac **ghete** pentru picioare bolnave, mai departe *ghete moderne de copii, bărbați și dame din cel mai bun material și cu prețuri moderate.*

.. Pentru comande din provincie răgăm să ni-se trimită de model o ghiță veche. »

privat, vorbește mai departe în un ton misterios, ce pe seama celor neorientați poate provoca tot felul de bănueli și suspțiuni, află de bine chiar înainte de a expira răgazul de 10 zile fixat de »Tribuna« să ridic eu așa numitul vâl și deci să-mi specific eu toate îndatoririle, cari sunt precum urmează:

1. am să stau în temniță pentru articolul meu »Furor asiaticus în Bihor« apărut în »Tribuna« și să plătesc amenda în bani, ce mi-s'a croit în acest proces. (De altfel față de »Tribuna« m'am obligat la timpul său în scris, că i voi restitui această amendă).

2. m'am angajat, că voi suporta toate cheltuielile procesului alegătorimel dela Ugra. Rând pe rând am și corespuns acestui angajament, în cât de prezent nu voi fi având a plăti mai mult de vre-o 600 coroane.

Aceste sunt îndatoririle mele de caracter public.

Mai am următoarele datorii private și anume:

Pe vremea alegerilor dietale am făcut câteva împrumuturi, deoarece banii, de cari dispuneam atunci, nu erau suficienți pentru suportarea cheltuielilor alegătorilor dela Tinca și respective dela Ugra. Din aceste mai datoresc la banca »Econumul« (Cluj) 400 coroane, la »Someșana« (Dej) 600 coroane, la »Lipovana« 300 coroane.

De asemenea pentru aranjarea adunărilor populare din Bihor am mai făcut câteva împrumuturi, din cari mai datoresc la banca »Victoria« (Arad) 300 coroane, la »Belényesi Néobank« 200 coroane și dlui Dr. Nestor Porumb 300 coroane.

Nu am alte datorii, ori îndatoriri de onoare.

Durere, împrumuturile înscrise nu le-am putut restitui deodată, dar e lucru firesc, că le amortizez și acum, iar cu finea lui Octombrie a. c., când voi intra în temniță, vor fi toate achitate până la ultimul filer.

Încât pentru amenda în bani, ce mi-s'a croit în procesul meu de presă, aș fi achitat-o până acum, însă redacția »Tribunei«, încă nu m'a avisat despre scadență. Iar acum înțelegând pe alte căi despre această scadență v. iu efectul zilele acestea achitarea.

Atâta despre îndatoririle mele de onoare sulevate de »Tribuna«.

Iar ce privește acuzațiunea »Tribunei«, că eu aș avea alure de șef politic, e de constatat, că este absolut nebaza de oarece toți cari mă cunosc știu bine că eu întru totdeauna am declinat dela mine nescări roluri de șef și am fost pe deplin satisfăcut, dacă am putut lupta pentru cauza națională în simplă calitate de primipil.

În cât pentru actuala mea activitate din România, firește, că, tot ce fac, se întâmplă exclusiv pe răspunderea mea, precum s'a întâmplat și acasă în Transilvania și cu deosebire în Bihor.

În viitor cu atât mai puțin voi avea pretenții, de a figura unde-va ca șef politic, cu cât am hotărârea neschimbată ca în momentul ce intru în temniță să mă retrag totodată și de pe arena politică, fiindcă nici de cum nu sunt dispus a duce o luptă națională cu rostul de a fi silit să mă războlesc cu frații mei români, și nu cu dușmanii neamului.

Dr. D. Lascu.

București, 30 Sept. st. v. 1908.

NB. Rog respectos pe toate ziarele naționale din Transilvania, să binevoiască a reproduce acest răspuns.

Dr. D. L.

Lealitatea ne îndeamnă să publicăm în-
treg răspunsul, așa cum e dorința dlui Lascu.

Facem însă observația chiar dela început, că nu eră și nu putea fi intenția noastră să ne preocupăm și să facem aluzie la datorile private ale dlui Lascu. Acestea interesează cel mult pe băncile creditoare și giranți. Ci da, noi am făcut aluzie la afacerea ce ne privește în special și așteptăm acum ca d-sa să satisfacă angajamentul luat în scris. Cât despre afacerea dela Ugra, ne vom bucura când vom afla că dl Lascu a aranjat-o deplin.

Că intră și când intră d-sa la temniță, asta e chestie ce-l privește exclusiv, tot ce nu putem aproba eră reclama mare ce se făcea în jurul persoanei d-sale, scriindu-se de temniță și amendă de patru ori mai mare decât este, (noi o știm, căci ni-s'a

detras deja din cauție!) Socotim că numai modestia și adevărul pot servi cauzei și de aceea nici nu credem, că după ce trece un tînar dela noi dincolo, el trebuie să ia țara d'alungul și d'alatul, făcând sgomot că aranjează congrese și câte conferențe de toate. Nici cultura străină ce o au tinerii noștri, nici legăturile lor, nici situația materială nu-i face proprii pentru un astfel de rol. De fapt, congresul pentru care dl Lascu făcuse sgomot aproape jumătate an, nici nu s'a putut ține, măcar că d-sa ținea așa de mult la realizarea lui, încât scria într'un ziar din România că este în stare să ducă pe studenții săraci la Iași pe spesele sale (!) proprii, o jertfă pe care de altfel nimeni nu i-o cere, având d-sa destule de aranjat.

Cât despre ultimul alineat din răspuns, e o notă bună pentru dl Lascu.

Criza balcanică.

Programul congresului internațional.

Ministerul de externe englez a dat azi un comunicat mai lung în chestiunea conflictului balcanic, din care se poate reconstrui programul apropiatului congres internațional. Dl Izwolski, ministrul de externe rus, și dl Grey, ministrul de externe englez, au fixat următoarele puncte:

1. Recunoașterea independenței Bulgariei, dacă Bulgaria va lua asupra și unele îndatoriri financiare față de Turcia; eventual rezolvirea chestiunii căilor ferate orientale.

2. Să se constate că Austro-Ungaria a anexat Bosnia și Herțegovina.

3. Sângeacul Nowi-Bazar să se reincorporeze la Turcia.

4. Să se recunoască anexarea Cretei de către Grecia, — în schimb Grecia ia îndatoriri financiare față de Turcia. În cazul dacă Turcia va lua măsuri mulțămitoare, dispozițiunile cuprinse în art. 29 din tratatul dela Berlin, referitoare la provinciile europene ale imperiului otoman, își pierd valoarea.

5. Aceiași dispozițiune în privința art. 61, care se referă la teritoriile locuite de armeni.

6. Restricțiunile privitoare la drepturile suverane ale Muntenegrului, își pierd valoarea.

7. Compensațiile ce vor primi Serbia și Muntenegru.

8. E de dorit, ca puterile să convină în privința revizuirii regulamentului navigațiunei dunărene și ca puterile litorale să capete drepturi mai întinse.

9. Deoarece nona constituție a imperiului otoman și-a ales de țintă reorganizarea justiției și a sistemului de legiuire, puterile vor înlocui capitulațiunile de până acuma cu convenții internaționale. Puterile vor găsi o modalitate norocoasă și pentru organizarea poștelor din Turcia.

Dragostea de neam la sârbi.

Din Vârșet ni-se serie următorul fapt caracteristic care aruncă o vie lumină asupra dragostei de neam a poporului sârbesc:

Cât de mare este la sârbi însufleșirea totodată și dorul de a purta războiu cu Austro-Ungaria se vede și din faptul următor. Zilele acestea au plecat dela noi din Vârșet 20 de tineri sârbi pentru a se înrola ca voluntari în armata țării mame, în Sârbia. Între aceștia se află și doi sergenți din artileria Austro-Ungară.

Chestia Dardanelelor.

Ziarul »Pester Journal« spune că, dacă chestia Dardanelelor va fi tranșată după vederile Rusiei,

coastele României și ale Bulgariei sunt fără apărare față de flota rusească de război și atunci, în mod natural, chiar independența acestor două state e compromisă.

Primele decrete ale Țarului.

Sofia. — Ieri au apărut primele trei decrete ale țarului. Primul se referă la amânarea alegerilor suplimentare pentru Noemvrie, al doilea la dislocațiunea personalului Băncilor, al treilea cuprinde amnestia mai multor deținuți comuni.

Țarul a făcut mai multe cadouri diferitelor persoane, între altele ministrului de externe Pa-prikoff un inel în valoare de 10.000 lei.

Decorarea d-lui Mișu de către regele Ferdinand.

Cu ocazia plecării la noul său post dela Viena, dl Mișu, fostul agent diplomatic al României la Sofia, a fost decorat de regele Ferdinand cu »Marea Cruce« în briliante a ordinului »Meritul Civil«.

Vapor de poștă boicotat.

Agencia Reutter află că la sosirea vaporului austriac de poștă agitatorii poliției au determinat pe barcagii și pe descărcători să boicoteze vaporul. Călătorii n'au putut debarca precum și poșta. Mai târziu mulțimea a atacat biroul poștei austriace distrugând curierul și pachetele.

Demonstrații la Roma.

În Italia au început demonstrații împotriva Austriei.

Se vorbește de demisia dlui Tittoni, căruia i-se impută că ar fi ținut secret planul Austriei.

Dl Prinetti se crede că ar fi viitorul ministru de externe al Italiei.

Turcia la conferința europeană.

»Schuraimet«, organ al comitetului june turec declară că vechinul regim ar fi slăbit armata; prin urmare Turcia nu poate răspunde prin armă la provocările Austro-Ungariei și Bulgariei însă trebuie a se face apel la conferința europeană.

Comitagii macedoneni la moștenitorul de tron al Serbiei.

Ieri au sosit în Belgrad peste cinci sute de comitaggi macedoneni. Toți au fost prevăzuți cu haine și munițiuni din partea principelui moștenitor. După ce s'au armat, cetele de comitaggi au pornit spre Drina cu scopul de a răscula populația din acele părți. Conducătorul lor este un oare-care Trifailovici.

Turcii fac apel la Unguri.

Ziarul »Myllet« cere ajutorul Ungariei și amintește că Sultanul turcilor a s'utut pe Iohan Zapolya în anul 1529 să recâștige coroana sf. Ștefan pe care i-o răpiseră austriacii.

Credite pentru armată votate.

Se telegrafiază din Belgrad în ședința de ieri scupeina a votat unanim noul credit de 16 milioane franci pentru întărirea armatei.

Ministrul de finanțe a prezentat un proiect, în care cere noi credite, — între altele și pentru reactivarea ofițerilor în pensione.

Revoluția în Bosnia.

O telegramă din Belgrad anunță că demonstrațiile în contra Austro-Ungariei continuă. În oraș s'a răspândit cele mai alarmante vesti. Astfel circulă avonul că la Șabaț au sosit peste o sută de dezertori din Ungaria. După o altă știre la granița Muntenegrului, în Herțegovina ar fi izbucnit revoluția.

Manifestație de simpatie.

Astă seară au avut în Belgrad loc mari manifestațiuni în fața palatului regal și a legațiunii engleze. Asistau numeroși deputați, profesori dela universitate și numeroase alte persoane. Cortegiul având în cap drapele, torțe și muzică a trecut prin stradele principale cântând și strigând: Trăiască Regele! Trăiască principele moștenitor! Trăiască Bosnia! Trăiască Anglia! Jos Austro-Ungaria!

Doi demnitarî sârbi în străinătate.

Ministrul de externe al Serbiei va merge la Berlin, Londra, Paris și Roma pentru a trata în privința afacerilor din Orient. De asemenea pleacă și Pașici șeful partidului opozițiunii, care este de acord cu guvernul.

Armata sârbească față de Austro-Ungaria.

Un fost ofițer prusian își dă părerea în „Fr. Zeitung” în privința puterii armate a Serbiei și a izbânzei ce ar putea avea țara aceasta dacă, în unire cu Muntenegru, cu Bosniacii și Herțegovinenii ar începe lupta cu Austro-Ungaria.

Serbia nu are nici o întăritură și chiar de-ar avea s'a trecut de mult timpul când s'a credea că, înainte de toate, o armată are a impresora și cucerii cetățile dușmanului și apoi a căuta să-i zdrobească oștile. De aceea și vedem că, la caz de război, Sârbii vor muta capitala la Niș.

Ofițerii sârbi fac întipărire plăcută; soldații știu bine muștrul și paradează frumos; par și disciplinați, deși ofițerii, desbinați în două partide, le-au dat pildă de călcarea jurământului către șeful suprem al armatei.

În Serbia e sistemul prusian: datoria de a sluji în oaste dela 21—45 de ani. Sunt pe fiecare an 25.000 de tineri chemați la sorți. Se recrutează 18.000, dar numai jumătate fac instrucția deplină. Slujba activă e de 18 luni în pedestrimă și de 2 ani în călărimă și artilerie. Pentru mobilizare sunt trei banuri: dela 21—31 de ani dela 31—37 și dela 37—45. În primul sunt cei de sub steaguri și rezervele, într'al doilea oamenii cari să întărească armata primă și să umple locurile goale. Dar s'ar putea după unele amănunte ale organizării, mobiliza și al doilea ban chiar dela început. Al treilea e landsturmul sau miliția, care se poate mobiliza când lupta se petrece chiar în țară. Banul I-u 160.000 al II-lea 80.000, al III-lea 50.000, în total scăzând 10 la sută, ar fi 220.000 pentru războiul peste graniță și 265.000 pentru cel din țară.

Trupele fac 5 divizii, în cinci ținuturi cu centrele la Niș, Valievo, Belgrad, Kraguevat și Zaiclar.

Fiecare din ele are 4 reg. infanterie, în timp de pace cu câte 3 batalioane, iar în timp de război cu câte 4 (16.000 pedestrime). Fiecare din ele câte 9 baterii, de câte 6 tunuri. În timp de pace nu au călărimă, dar la război ar avea fiecare câte 400 de călări, hotărâți dinainte. Pe lângă asta e o divizie de cavalerie din două brigăzi (1 Belgrad, 2 Niș): 80 ofițeri și 3200 de soldați. Pe lângă tunurile de câmp sunt mortiere: 6 baterii; 6 baterii de munte și 2 batalioane de artilerie pedestră. În 10 zile ar putea mobiliza o armată de 125.000 de pedestrime, 5200 călărimă și 330 de tunuri. Ofițerii sunt 2/3 din corpul cadeților și 1/3 din front.

Ar putea răscula țările anexate și năvălind cu Muntenegrenii poate chiar sili pe Austriaci deocamdată, să se retragă, dar în curând ar fi nevoiți ori ar muri vitejește, ori ar perî ca șoarecii într'o cursă.

Muntenegru.

Țărișoara basmelor extraordinare a intrat în jocul periculos al politicii. Pescarii de pe coastele Adriatice din jurul lacului Scutari s'au hotărât să apere interesele mari ale slavismului. E interesant să se cunoască deci felul de viață al acestui popor mic, care toată viața mănuește arma spre a se putea apăra de giganticii săi vrăjmași cari îl încunjoară, dar al cărui joc va forma un succes nou pentru... autorii de operele.

După art. 29 al tratatului din Berlin, muntenegrenii nu pot avea vase de război și prin acelaș articol nici alte țări nu pot trimite vase de război în portul Antivari și apele litoralului muntenegrean.

Armata muntenegreană însă, e o armată compusă din 58 de batalioane împărțite în 9 brigăzi și 9 baterii cu câte 6 piese formând un total de 36.000 vânători cu 1000—12000 de artileriști.

Rusia a sprijinit micul principat pe coastele Adriatice, la congresul din Berlin, mărindu-i teritoriul, iar căsătoria principesei Elena cu Victor Emanuel al III-a a adus Muntenegrului simpatii nouă.

Toți muntenegrenii dela 17—60 de ani sunt soldați, ei trăiesc în triburi sub comanda unui căpitan, care veghiază și viața lor din toate punctele de vedere.

Din străinătate.

Revoluția în Persia. *Taebris*, Agenția West-nik află că revoluționarii și plebea, după ce a luat în stăpânire un cartier al monarhiștilor, au distrus mai multe case de oameni bogați, membrii ai clubului monarhist. Întreg orașul este acum în mâna revoluționarilor cari ridică noi fortificații spre a împiedeca intrarea trupelor în oraș.

Recunoașterea lui Mulay-Hafid. *Paris*, Agenția Havas zice că o notă, ai cărei termeni au fost fixați de cabinetele din Paris și Madrid și relativă la garanțiile cari trebuiesc cerute spre a recunoaște pe Hafid ca sultan al Marocului, va fi remisă la 6 Octomvrie de reprezentanții Franței și Spaniei puterilor semnatare ale actului din Algeiras.

Din Rusia. *Petersburg*. Budgetul pe exercițiul 1909 prevede la veniturile ordinare 2477 milioane ruble, iar la cheltuielile ordinare 2472 milioane ruble; cheltuielile extraordinare vor fi de 1.710.000 ruble, iar cheltuielile extraordinare 159.210.000 ruble. Noua universitate populară „Șlaniaweki” a fost deschisă cu solemnitate.

NOUTĂȚI.

ARAD, 17 Octomvrie n. 1908.

— **Știri personale.** I. I. Papp P. S. Sa episcopul Aradului însoțit de P. C. Sa protosincelul R. Ciorogariu, protopopul V. Beleş și diaconul Cornel Lazar au plecat azi la amiază cu trenul accelerat la Petriș, unde mâine se va sfinți biserică.

— **„Spiru Călin”** este titlul unei povestiri inedite, datorite penei maiestrie a decanului prozei românești, d. I. Ioan Slavici, a cărei publicare o începem în numărul de astăzi. Numele autorului ne scutește de-a mai atrage asupra ei atențiunea cititorilor noștri.

— **P. S. Sa episcopul Musta în Buda-pestă.** Ieri pela orele 12 P. S. Sa episcopul Filaret Musta a făcut primul-ministru Wekerle o vizită. Ziarele din capitală spun că dl Wekerle s'a întreținut cu P. S. Sa timp îndelungat asupra situației bisericești și sociale a națiunii românești. P. S. Sa nu a putut să facă vizită și ministrului cultelor și instrucției publice domnului Apponyi deoarece ministrul lipsește din capitală.

— **Aniversara prințului Carol.** Cu prilejul celei de-a 15-a aniversări dela nașterea A. S. R. prințului Carol, dl D. Sturdza, președintele consiliului de miniștri a exprimat Alteței Sale Regale felicitările consiliului de miniștri. Toți miniștrii precum și un mare număr de înalte personalități au adresat de asemenea telegrame de felicitare A. Sale Regale.

— **Sfântul Sinod** al bisericii autocefale gr.-ort. române din România a fost convocat prin decret regal la București și a fost deschis Mercuri, prin un mesaj de tron, citit din partea d-lui

Marșun, ministru interimar de culte și instrucțiuni publice, care ține locul domnului Harș, aflător în concediu.

— **Un mare mister.** De două zile poliția din Budapesta este într'un fel de stare de asediu. De Joi seara încoace ea face mari cercetări. Toată noaptea dintre Vineri și Sâmbătă s'a lucrat într'un mod febril. Pretutindeni alergări, șoapte, trepăte, semne făcute cu ochiul și fețe îngrijate.

E bine, ce s'a întâmplat? Presa din Budapesta umple coloane întregi despre lucrul acesta. Le cetești din fir în păr și te întrebi la urmă încă odată: Pentru Dum ezeu ce s'a întâmplat?

S'a descoperit o conspirație contra regelui Petru al Serbiei. Nu, ci încontra regelui Alfonso al Spaniei. Să caută pretutindeni o scrisoare compromițătoare, ba nu, s'a dat de urma unei mari excocherii, o adevărată Panamă.

Nici așa. E o conspirație împotriva întregii statului. Adică nu, e altceva, este...

Și așa mai departe. Astfel să fac: combinații nesfârșite pe tema aceasta și presa, deși nu știe nimica, umple înaintea coloanelor cu ce bănuiește.

Ei bine, ne mirăm cum presa și poliția nu au descoperit încă ceiace să caute de mult. Mărturisim că noi știm tot, tot și facem opiniei publice ungurești acest serviciu de-a ridica vâlul depe acest mister adânc. Iată ce-i: Identității români au făcut o conspirație cu împăratul Chinei. Armata chineză va trece prin Camicialca peste polul nord și va năvăli în Ungaria pe a zdrobi statul național unguresc.

Cum n'ați găcit mai de grabă?

— **Ghedeoni noi.** Sub acest titlu „Țara Noastră” — scrie: Avem să înregistrăm un caz dureros de lipsă de solidaritate și simț pentru interesele poporului românesc, — peste care nu putem trece în tăcere. Începe să se ivească acum și pe alte terene decât cel politic — speța Ghedeonilor cari nu caută decât menajarea intereselor lor egoiste.

Cunoaște lumea românească întreagă cauzele și motivele cari i-au determinat pe membrii români din direcțiunea băncii de asigurare „Transilvania” să și dea dimisia. „Confrații” noștri sași, uitând că această bancă e susținută în rândul întâi de români, — au început să ne nesocotească în conducerea băncii. După dimisionarea membrilor români, opinia noastră publică și presa noastră s'a solidarizat cu ei și a cerut ca stăruință dela toți românii de bine să nu mai primească locuri în direcția unui institut care nesocotește interesele majorității clientelei, să nu mai primească locuri pentru a nu imprumută ei procedurile ideale ale „confracților” sași, aparențele unei echități severe.

Și cu toate aceste s'au găsit patru români sibiieni cari să primească a face parte din direcțiunea băncii „Transilvania”. Toți patru sunt pensionari: Iuliu Bardossy, insp. școlar, A. Oaișiu, jud. de trib. I. Poplăceanu, colonel și N. Măneguțiu, fost protopop...

Și știți care a fost prima acțiune a noiei direcțiuni completate? Destituirea unui funcționar român al agenturii din Arad. În ziua de 9 Octomvrie, dl Ioan Simu, contabilul agenturii principale din Arad, a fost încunoștințat prin secretarul agenturii că din ordinul direcțiunii centrale îl demisionează. Motivul e că dl Ioan Simu a scris în numărul 38 al „Țării noastre” un articol în care, în mod obiectiv, a îndrăznit să stăruie pe lângă interesele clientelei românești...

La nesocotirea aceasta atât de izbitoare a celor mai elementare noțiuni de solidaritate națională, — noi nu putem să răspundem decât prin o măsură preventivă: — boicotul.

— **Hymen.** Dl Cornel Burza unul din fruntașii negustori români în Arad își va serba cununia Duminecă în 18 l. c. în bis. gr.-or., rom. din loc, cu d-șoara Iuliana, fiica dlui Ioan Crișan din Arad.

— **Mobilizarea.** În Oradea-mare se fac mari pregătiri de mobilizare. În magazinele din cetate se lucră pe întrecute; se curăță și se aduc în ordine chiar și puștile Manlicher 1888—90, cari se

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa mester de monumente și pietre de sculptură.

Fabricație proprie din marmură, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmură. Magazinul se află în Kolozsvár, Ferenc József ut 25. Cameră și magazin central: **Kolozsvár, Dózsa-u. nr. 21. Telefon 662.** Filiale: Nagyvárad, Nagyzen, Déva și Bánputak.

se prezintă pentru caz de mobilizare. Munițiunea este transportată în cetate; la gară un număr de vagoane stau gata de plecare. Regimentul a primit un avizo-confidențial, care spune că mobilizarea — în caz de lipsă — să se facă în decurs de 3 zile. În timpul acestor trei zile se prezintă rezerviștii. În înțelesul acestui aviz reg. 37 din Oradea-mare se va concentra la Arad, unde se va uni cu reg. 33 din Cluj, cu reg. 46 din Seghedin, cu reg. 61 din Dobriș și cu reg. 101 din Claba. În Timișoara se vor uni cu corpul de armată din Sibiu și cu rezerva aparținătoare celor două corpuri. La regimentul din Oradea se va înființa și o secție pentru mitraliere. Vestea mobilizării irită mulți publici.

— **Conferințe pentru popor în comitatul Aradului.** Asociațiunea culturală din Arad a adresat societății învățătorilor din comitat rugarea de a invita pe membrii săi să țină conferințe pentru popor. Conferințele se vor ține despre diferite subiecte, și vor servi mai ales propaganda antialcoolică. La acest scop Asociațiunea va pune la dispoziția învățătorilor proiectograful ei și a invitat pe președinții secțiunilor să vie la Arad pentru a fi instruiți în mănuierea mașinii.

— **La opera din Arad, Joi și Vineri s'a datat Mignon cu d-na Wlasák și cu dl Cavalier Ferrari d'Albaredo, care a eselat ca totdeauna și s'a remarcat mult în rolul său liric, Wilhelm Meister, d-șoara Bianca Maliczky, primadona teatrului din Timișoara a cântat cu o voce mică de tot rolul Filinei, rol care reclamă o putere mai remarcabilă.**

— **Rectificare.** În corespondența din București a dlui Mircea Russu apărută în numărul nostru de ieri s'a strecurat și fraza următoare: „Dacă s'ar clădi mai multe teatre și mai puține biserici, omenirea ar fi mai fericită, am zicând pe cineva“.

Regretăm apariția acestei fraze, care nu poate exprima vederile noastre despre teatru și biserică.

— **Inchiderea cârciumilor.** Vice-comitele comitatului Murăș-Turda a dat ordin, ca toate cârciumele din comitat să fie închise în zile de Duminică, apoi în sărbătorile Crăciunului, Paștilor și Raslilor. Vin și bere își pot duce oamenii acasă și când sunt închise cârciumele, vinars înseamnă înțeleaptă hotărâre!

— **Plecarea perechii regale spaniole.** Din Viena s'a telegrafiază, că perechea regală spaniolă a plecat ieri cu trenul de 9 ore dim. la Madrid. La plecare au fost de față: mama reginei spaniolă Maria Cristina, arhiduceii Frideric și Eugen cu familiile lor, ambasadorul francez și soția sa, precum și ambasadorul austro-ungar din Madrid contele Welsersheimb.

— **Weiss și Klein tinerii librari aradani,** cari și până acum au dat dovezi de pricepere în ce privește aranjarea de concerte, au reușit iarăși să atragă la Arad o celebritate europeană: Gemma Bellincioni, primadona, care a cântat pe scena celor mai mari opere din Europa. Intre altele a fost mult apreciată la București. Numita cântăreață în seara de 26 curent va da un concert la Crucea albă la orele 8 seara, cu un program foarte variat și clasic, locurile se pot rezerva de pe acum la susnumita librărie.

— **Manifestații socialiste în Bohemia.** Ieri seară socialiștii din Praga au ținut o adunare pentru a preciza atitudinea lor în fața alegerilor provinciale. După adunare au aranjat o demonstrațiune, spargând ferestrele redacției ziarului „Don“ și a gimnaziului german.

— **Căsătoria fiului împăratului Wilhelm.** Cancelaria imperială a publicat programul festivităților ce se vor organiza cu ocaziunea căsătoriei prințului August Wilhelm cu prințesa Alecmadra Victoria de Slesvig-Holstein. Prințesa va sosi în 21 Octomvrie la castelul Bellevue, unde

va fi întâmpinată de perechea împărătească, de mire și de mai mulți prinți dela curte. La primire vor fi de față demnitarii curții, militari și civili, îmbrăcați după cum prescrie programul. După primire va fi un mic dejun în cerc restrâns familiar. La 3 ore d. m. mireasa va merge la castelul imperial din Berlin, unde va fi primită cu toată pompa. După sosire se va lega contractul de căsătorie iar la 6 și jum. va fi prânz. La 8 ore seara în Opera imperială se va da o reprezentație de gală, la care vor participa numai cei invitați.

Cununia va fi în 23 Octomvrie la orele 5 d. a. în capela palatului imperial. După cununie va fi prânz de curte și după aceea în „Sala albă“ îndatinatul joc de familie.

— **Furt la poștă.** Duminica trecută, niște făptuitori necunoscuți au pătruns în oficiul poștal din Sebeșul-săsesc și au furat o epistolă cu bani în sumă de 52.000 de cor. trimise dela ministerul de agricultură. Astăzi din suma aceasta s'a găsit în poarta unei case îndepărtate 33.000 de cor. Se presupune că și restul este ascuns în apropiere.

— **Derouléde și Academia franceză.** Revistei londoneze „Atheneum“, care e cea mai bine informată de toate lucrările noi ce prepară autorii francezi precum și de tot ce se petrece în republica literară, scrie sub semnătura corespondentului său parizian că Academia nu a fixat încă data alecțiunilor pentru fotoliurile vacante și povestește că amicii lui Derouléde au insistat mult pe lângă el ca să-și pue candidatura la cel de al treizeci și patru-lea fotoliu — acela al lui Coppée. Autorul lui Chants du soldat a răspuns amicilor prin următoarele rânduri: „Nu amicii mei, nu; vă mulțămesc pentru intențiunea d-voastră, dar vă rog să nu faceți nici un pas în favoarea mea. Eu nu vreau scrie nici odată scrisoarea mea pentru candidatură. Și credeți-mă nu din dispreț; aș fi resimțit o adevărată mulțămire — melancolică de altfel — reprezentând ideile și continuând la Academie tradițiile scumpului și marelei noastre mort François Coppée... Dar spada academică nu e dintre acelea ce-mi convin, iar haina ar putea să mă transforme în caraghios când aș ajunge în stradă!... Mulțămesc“.

x **Leac** sigur împotriva boalei de porci, prețul unui pachet de încercare 36 de fil.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute romul cel mai bun materia pentru 1 l. 32 de fil. pentru un litru de cognac 40 de fil., un litru de rachiu 20 de fil. La fiecare flacon se alătură și modul de întrebuințare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curățitul pielii și a tenului, curăță fața de pistriu în timp de trei zile și o face albă și catifelată.

Văpseana de păr Neril. După o întrebuințare imprimată părului cea mai frumoasă culoare originală, bălaie, brunetă sau neagră.

Dulapuri pentru farmacii de casă, articole de agricultură în prețurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la **Fekete Mihály**, drogherie, Târgu-Murășului (M. Kovácshegy, Széchenyi-tér).

x **Prea onoratiilor preoți și curatori bisericești** le atragem atențiunea asupra firmei **Szabotha Sándor** din Timișoara (Belváros în fața otelului Hungaria), care există deja de 25 de ani și unde să găsim recvizite bisericești de tot felul, de cea mai bună calitate și pe lângă cele mai ieftine prețuri.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 16 Octomvrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	24'06—24'08
Săcară pe Oct.	19'86—19'70
Cucuruz pe Malu	14'88—14'90
Ovăș pe Oct.	16'68—16'70

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — —	23 K. 65—25 K. 05 fl.
Din comitatul Albel —	23 „ 45—24 „ 60 „
De Pesta — — — —	23 „ 45—24 „ 60 „
Bănățenesc — — — —	23 „ 55—25 „ 05 „
De Bacica — — — —	23 „ 55—24 „ 90 „
Săcară — — — —	19 „ 65—19 „ 80 „

BIBLIOGRAFIE.

» **Biblioteca Copiilor.** A apărut și am primit la redacție volumul IV. din »Biblioteca Copiilor și a Tinerimii«, publicată de dna Adelina Olteanu-Maior. Prețul volumului, legat în pânză roșie, 1 cor. plus 20 b. porto. Se poate comanda la adm. rev. »Luceafărul« (Sibiu, Nagyszeben, Scheuws g. 7). Tot acolo se pot comanda și volumele I—III à 1 cor.

Cei ce comandă toate volumele de-odată, — le primesc franco.

A apărut Revista »Ramuri« literară bilunară. Anul III. Nr. 19, 1 Oct. 1908, cu următorul sumar: V. Conta, Cugetări postume. G. Tutoveanu, Mangalie (poezie). Ioan Adam, Portrete neisprăvite. Ștefan Barborescu, Sonet. N. Bănescu, Patru scrisori ale lui Avram Iancu. C. Ș. Făgețel, Iubirea noastră (poezie). Lazăr Iliescu, Din Heine. Romulus Cioflec, De sfântul Gheorghe. Fulg Pribeag, Celei care pleacă (poezie) P. Partenie, C. Ș. Făgețel, Cronică. Redacția și Administrația str. Știrbei-Vodă Cralova.

Redactor responsabil **Constantin Sava.**
Editor proprietar **George Nichin.**

Tinerii și fetele

se vor desvolta ajungând puternici și vioi, pierzând orice melancolie dacă să vor hrăni cu

Emulsiunea lui Scott

care e cel mai excelent din toate locurile tonice.

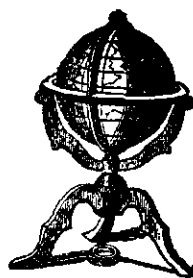
Medicii și moașele recomandă cu cea mai mare căldură de 32 de ani încoace Emulsiunea lui Scott. 3

Se digeră mai ușor decât laptele.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare la toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei a se luă seamă la marca metodului SCOTT — care este pescarul.

Fiecare învățător

să ceară

catalogul special de hărți,

rechizite de învățământ, globuri, inscripții de școală și tot felul de alte obiecte

pentru învățământ, după prescrierea ministrului de instrucție publică.

Se capătă la librăria lui

Ingusz I. și fiu.

Arad, strada Weitzer János.

Telefon pentru comit. Arad și Timiș 517.

Rasă galbenă și albă de Orpington.

Cocoș, găină și claponi de vânzare cu preț ieftin la **Ternyei Árpád** fermă de păsări de rasă. Arad, Demeter-utca 92.

Premii la toate expozițiile.

„LUNCA“

institut de credit și economii societate pe acții în
Boroșineu.

I-și începe activitatea în 17 Octombrie 1908.

Primește depuneri spre fructificare,
după cari institutul plătește darea.

Acoardă împrumuturi hipotecare și credite
de cambii cu acoperire hipotecară, escomptează cambii cu 2—3 subscrieri, pe lângă condițiuni favorabile.

Directiunea.

Dr. Iosif Singer

medic specialist pentru boalele de piele,
venerice și de beșică. Laboratoriu medical. Institut pentru trat. cosmetice.
S'a mutat în palatul Minorităților, Arad.

Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

HAMMER VILMOS

Maestru de electricitate
Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut **Minerva** cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Aco de mașină de cusut veritabile englezesti. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

Cine dorește călătorie de
plăcere ieftină, bună și
iute în

6 zile la America

(Statele unite, Canada și
Argentina) acela să ceară
îndrumări românești dela

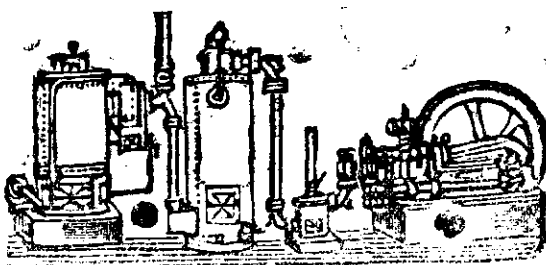
Falk & Comp

(secția românească.)

Hamburg,

Strada Rarboisen. 30.

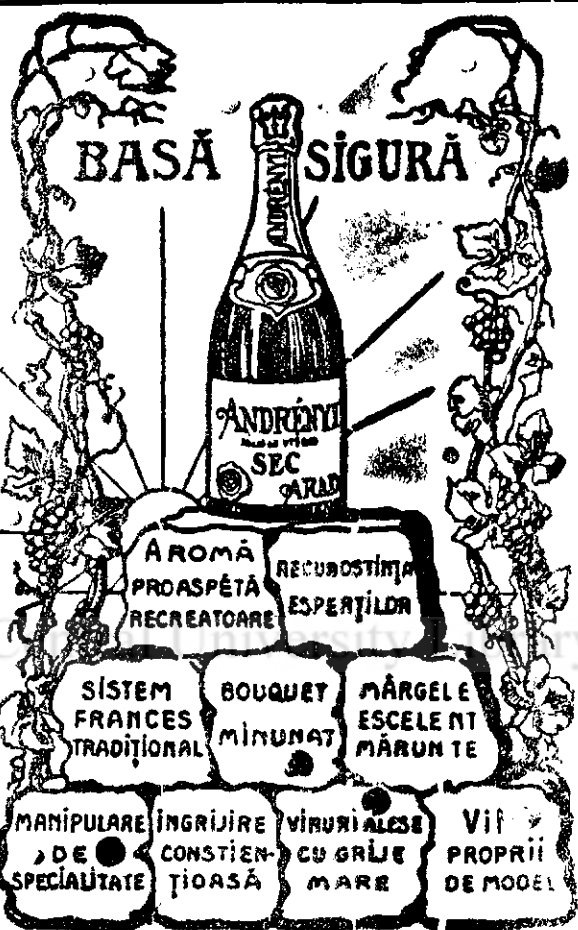
Garanția cea mai largă! Condiții ușoare de plată!

FABRICA DE MOTOARE DIN DREZDA

una din cele mai mari și mai vechi
fabrică de motoare
furnizează motoare și locomobile
cu gaz, cu benzină, cu păcură și acetilenă
toate perfecte, trainice, funcționând în
mod preciz sigur și ieftin.

Reprezentanța generală și depozitul se află la
Gellért Ignác és Társa
BUDAPEST, Teréz-körút 41.
Telefon Nr. 12-91. Telefon Nr. 12-9

NOXIN

Se poate căpăta în toate prăvăliile mai bune
The „Noxin“ Co.
HOCHSINGER TESTVÉREK.
Budapest, VI.

Hai la spălat ca la horă
Fără teamă dragă soră
Căci de trudă la spălat
Săpunul Schicht ne a scăpat

Puterea minunată intensivă de curățat a
săpunului Hirsch a lui **SCHICHT**
zace în modul cum e preparat și în materiile curate din cari se compune!
Săpunul Hirsch a lui SCHICHT
cruță mâinile și albiturile! Cruță oboasele și munca și apără sănătatea! Economisește bani timp și lucru. 30.000 cor. garanție pentru curățenie!

Chiar dacă ar costa multe parale

prin electricitate și descrie pe cel mai ideal fel al acesteia aparatul

„Electro-Vitalizer“

În Ungaria nu s'a dat până acum publicității o asemenea carte, de aceea atragem atențiunea voastră călăușilor de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, paralizie și neuralgie să citească această carte interesantă și vor învăța din ea multe lucruri științifice.

Această carte o poate căpăta oricine gratis și porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă acest ziar și fără nici un obligament. Iar dacă cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare și le explicăm avantajele aparatului Elektro-Vitalizer.

Inst. de consult. med. Elektro-Vitalizer
BUDAPEST, Károly-körút 2 félélem. 4.

Cupon pentru o carte gratuită.

Institutului de consultatii medicale „ELEKTRO-VITALIZER“

Budapest, Károly-körút 2, félélemet 41.

Vă rog să-mi trimiteți gratuit și porto-franco în plic închis opul despre

Modul modern de vindecare cu electricitate pentru bărbați (volumul care are dorinți trebuie scris)

Numele

Adresa

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mii de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative)

cu dame și domni, inventate sub numele Zenith sunt mai de încredere, nu strică sănătatea, ceea ce era scopul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 12 Zénith pentru dame 7 cor.

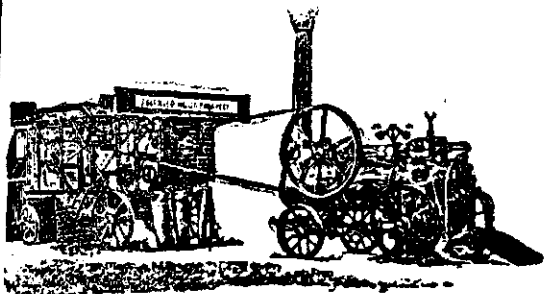
La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zenith, căci numai atunci e veritabil, dacă e provăzută cu marca Zenith. — Se trimite în străinătate și în țară plăgă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Oltoiuuri de struguri

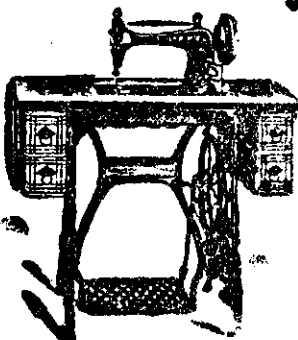
expediază, garantând de soi asortiment bogat, care de ani e recunoscut de primii și cei mai trainici:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes, Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).**

== Potiți și cereți prețuri curente ilustrate! ==

Din prețul curent se pot eți scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informații dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

Ocazie extraordinară.

Mașini de cusut noi de tot, **Singer** cu braț înalt 27 fl. cu suveică în formă de roțiță 40 fl. cu 5 cuti și suveică de roțiță 50 fl. cu cinci cutii centralolint executată

perfect, fără sgomot 55 fl. centralolint fără sgomot, cu patru cuti, un decor frumos de oțel 65 fl. se expediază dela **Krausz Henrik**, Budapest, IV., Veres Pálné-utca 40. földszint 5.

Correspondența mă rog să se facă în limba germană sau maghiară.

Expediez cu prețuri moderate tot felul de mașini industriale cu garanție de 5 ani.

AMERICA!

Plecare cu vaporul din

HAVRE

în fiecare Sâmbătă, din

VIENNA

:: în fiecare Marție. ::

Bilete de drum prin

Linia franceză.

Bilete pentru căile ferate americane în prețuri originale.

Informații mai amănunțite

gratis și franco numai prin ==

Linia franceză

Viena

(IV. bezirk).

Wiedener Gürtel nr. 16

(Peste drum dela gara de

:: sud și gara statului). ::

Rugăm să țineți cont de adresă. —

ATELIE DE FOTOGRAFIAT DE PRIMUL RANG.

KOSSAK JÓZSEF

fotograf de curte cesaro regesc

ARAD, WEITZER JÁNOS UTCA 3. SZ.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincă că mi-am asortat din nou

atelierul meu de fotografiat

din Str. Weitzer János Nr. 3 și l-am deschis fiind montat corespunzător cerințelor artei moderne de fotografiat.

Nisuițele mele principale ca în trecut, tot așa și în viitor, vor fi să pregătesc lucrările din branșa aceasta cât se poate de bine, conștiințos și cu prețuri de concurență.

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra următoarelor lucrări:

Fotografii în toate genurile, în mărime naturală după cele mai mici fotografii cu fond negru și sepia, acvarele, imprimate pigment și de gumă, picturi în oleiu, fotografii în colori naturale, fotografii de interior ș. a.

Cu deosebită stimă

Kossak József

fotograf de curte ces. reg. — — — — —
fotograf al curții ces. reg. a arhiducelui Iosif.

ARAD: Weitzer János-utca 3. sz. — BUDAPEST: Kossuth Lajos-utca 12. sz.

— TEMESVAR: Szt. György-tér, casa proprie și SCALDA BUZIAȘ. —

Grosz Nagy Ferencz,

farma- : : farmacia : :
cist. : : Debreczen «Arany egyszaru»

in culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ta o lună să albă culoarea ce o dorește. Nu în-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și c: culoare 4 cor.

Medicament
pentru vopsirea
părului.

Numai există reumă!

Cine voeste să scape de ori-ce soi de
reumă și de tot felul de dureri externe
să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Kiraly Balzsam) al cărui efect vindecator
e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65
Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65
Cor. cu îndrumare, porto-franco cu ram-
bursă. Patentat, în nenumărate spitale de
frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Hajdusági
Bajuszpegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materii neunsuroase. Efec-
tul se vede foarte vite și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Védjegy.

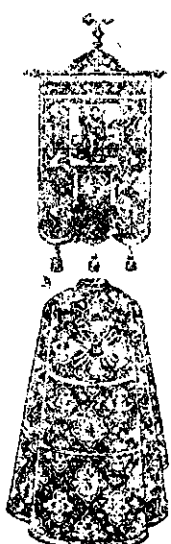
Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bise-
ricești, acoperimente pentru altar și obiecte pentru
biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri
bisericești, articoli de aramă și lemn precum
icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru
împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și
după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să
asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor
celor mai gingașe.

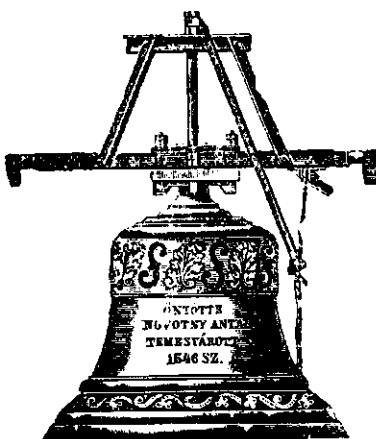
Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alu

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA
- FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea
de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armo-
nioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare.
Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și pre-
miatate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară
— ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este
egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă-
tătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut
— ca și spre turnarea de toace de metal. Preș-curanturi ilustrate gratis.

Cea mai ieftină sorginte
de cumpărat **mănuși.**

AUGUSTIN ALBRECHT

(mai înainte Cseh Katalin)

ARAD, STR. SALACZ Nr. 1.

◀ Cumpărare de ocazie excepțională. ▶

Mănuși de glaci de dame dela 1 fl. 20, mănuși de glaci și de
Suedia pentru domni dela 1 fl. 30, mănuși pentru militari dela
— — — 80 cr. Irigatoare dela 1 fl. 50 cr. — — —

Bretele de pantaloni pentru domni și copii, legă-
tori de hemie, suspensori, bandage de abdomen.
Specialități de gumă preservative în mare asortiment.

Frank István, tapesier

Arad, Deák-Ferencz-u. 33—34.

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on.
public asupra

**prăvăliei mele de tapiserie
și montat.**

Mă angajez la tot felul de lucruri de ta-
piserie și montat, cu gust modern, după expe-
riențele mele câștigate în străinătate și în cele
mai mari magazine din țară.

Fac lucruri de tapiserie după planul
meu sau dat și primesc lucruri după de-
semn. — Montez locuințe întregi cari sa-
tisface toate aspirațiile.

Când îndrăznesc a aduce la cunoștința on.
public că primesc și cele mai mici comande, rog
on. public să mă onoreze cu comanda sa.

Cu distinsă stimă

Frank István
tapesier

Arad, Deák-Ferencz-u. 33—34.

Prețul cărnurilor

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că
pând cu ziua de azi, am scăzut prețul al cărnurilor:

Carne de viță îngrășată:

1 klg. carne de viță îngrășată partea dinainte 48 cr.
carne de viță îngrășată pentru supă 60 cr. 1 klg. a
de guliaș 56—60 cr. 1 klg. carne de friptură, roșie
pulpa de sus, piele albă 68 cr.

Carne de viță bătrân:

1 klg. carne de viță bătrân, partea dinainte 48—52
1 klg. carne de viță bătrân partea dinapoi 64—68

Carne de viță tânăr:

1 klg. carne de viță tânăr partea dinainte 68 cr. 1
carne de viță tânăr partea dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 klg. carne de porc 72 cr. 1 klg. cotlete de porc
1 klg. untură curată topită 68 cr. 1 klg. slănină 70

Solicitând părtinirea onoratalui public sunt
cu deosebită stimă:

George Farkas

Arad, strada Forray, (în casa lui Kristy)
Lărgă magazinul de bere a lui Deutsch.

Norocul lui KISS e mare

Sirguința, munca, ingeniositatea ne ajută să ajungem la bani, dar după timp îndelungat, a pune însă mâna pe avere repede pe neașteptate se poate ajunge numai prin noroc, printr'un câștig mai mare. Pentru aceasta cumpără cei mai mulți oameni lozuri, căci prin ele are mereu **speranța că se va îmbogăți** încurând.

Sunt preferate mai în tot locul lozurile loteriei de clase maghiare reg. căci dintre lozurile exmise în număr de 125.000 câștigă 62.500, **asa dară cu siguranță tot al doilea loz. Lozurile de câștig sunt fără pereche**, nu există un plan de loterie, care ar fi atât de avantajos.

Atât la esmisiune, cât și la tragere guvernul maghiar supraveghează, din motivul **acesta publicul e cu toată încrederea** față de lozurile de clasă.

Norocul nu se poate calcula! Fericea multor oameni deprinde dela fatalitate! Fie care a avut și are momente în viață, când și-ar putea pune loza norocului și fericirii sale! Poate numărul de loz din șirul numelui propriu pus în lista de jos sau alt nume plăcut d-tale, se va trage cu un câștig mare la cea mai apropiată tragere.

Încercați-vă norocul la noi căci norocul lui KISS e mare!

KISS KAROLY és Társa

societate de bancă pe acții, depoul principal al lozurilor de clasă mag. reg.

Centrala:

Kossuth Lajos-utca 13. sz.

Filiala:

Erzsébet körút 22 și Rákóczi-ut 55. sz. a.

Cum vă numiți?

Aceste numere de noroc numai la noi se pot căpăta!

Adela	98342	Constantin	21513	Erdinand	91509	Izidor	19113	Manuila	20046	Roland	13026
Adolf	107453	Clementina	94948	Francisc	105991	Isac	8308	Marcel	39490	Rozalia	8110
Adrian	8239	Clarisa	119146	Floare	14789	Iacob	94240	Margita	73388	Rozica	63472
Adrian	76602	Cezar	13626	Florin	3352	Ianca	106196	Maria	108053	Rudolf	21361
Agnes	94913	Cecilia	3368	Florita	91549	Iolan	8126	Marioara	41592	Salamon	91317
August	108378	Carolina	91922	Fodor	13257	Ienea	98067	Maron	3336	Samson	103173
Aureliu	21369	Camilia	100969	Francisca	21510	Iustina	108041	Mariuta	78221	Samuel	29448
Alexiu	693	Barbora	23129	Freida	106184	Iancu	19111	Martin	67603	Sandru	68743
Alois	67307	Brenduza	12261	Frideric	4207	Ionita	93340	Matei	27937	Sarolta	54414
Albert	92323	Danila	4967	Filip	94922	Iosif	108029	Malvin	48191	Sebastian	93396
Alfonzo	90797	David	21357	Gabor	107492	Jadita	95327	Matilda	67642	Simion	17020
Alfred	2322	Demetriu	108386	Gabriela	21508	Iulia	92310	Macavei	8356	Stefania	78469
Alice	21525	Demian	670	Gaspar	96834	Iuliana	119166	Melinda	39729	Stanislau	8225
Amalia	39577	Dionisiu	8233	Gedson	106030	Kalmán	93898	Mihut	108003	Sirena	
Ambrosiu	13262	Desideriu	92321	Gița	16513	Kamil	106185	Mișu	18618	Sidoniu	106171
Andor	105992	Dominic	100962	Grigorie	8303	Karolin	95349	Mihail	48157	Sandea	94901
Andrei	94210	Dora	8185	Geza	91517	Károly	108002	Miclea	63468	Tamas	38888
Ana	67336	Dorotea	21352	Gita	21075	Kázmér	92343	Mișu	8151	Toma	
Antoniu	2802	Dimitrie	27119	Gizela	13690	Katalia	107696	Milan	39468	Teofil	108118
Antonia	16889	Domitian	10484	Gerasim	4204	Kelemen	95340	Mauricu	67622	Teodor	96064
Aurora	21374	Eberhard	92477	Gustav	94212	Klara	1084012	Nitá	102284	Terezia	67321
Armin	108037	Edita	107248	Ghenadie	100960	Klotild	93337	Nandor	46789	Tereza	22256
Arnold	93329	Edmund	14738	Guido	19106	Konrad	108017	Natalia	29597	Tihamer	90404
Aron	7476	Eduard	4213	George	8301	Kornelia	119442	Nerva	90424	Tiberiu	17025
Arpad	12717	Elena	94923	Gavril	92308	Kornél	103391	Neli	79845	Titus	32053
Arthur	21070	Elomer	12715	Ganea	119145	Kristóf	92347	Nestor	13552	Tritean	91939
Atila	26335	Eleonora	27125	Gherguța	3358	Kristiana	107193	Neti	91087	Tobias	67634
Augusta	107480	Eliade	17727	Hedvig	95350	Ludovic	21378	Nina	34291	Todor	39579
Aurel	96066	Ela	94947	Helena	13249	Ladislau	34085	Olga	94227	Ulric	57527
Aurelia	19115	Elvira	23138	Henric	8309	Lazar	73367	Olivera	21075	Urban	68015
Bălaș	5208	Elza	108397	Herman	107451	Lenard	94210	Orban	108041	Valentin	22222
Balint	21358	Emanuel	8125	Hermína	73360	Lenca	92491	Ofelia	20051	Valeria	90779
Bandi	67674	Emil	94947	Horia	90797	Leon	21358	Otilia	4204	Vencei	3365
Bărnăbas	8466	Emilia	92489	Horaț	102204	Laura	13663	Onoriu	13028	Vendel	119440
Beatrice	13562	Ema	17033	Ibida	33815	Leontin	106196	Oto	73348	Vendel	21393
Bela	95005	Ecaterina	60142	Ida	79340	Leonora	64617	Paul	8331	Veronica	94913
Benedict	107227	Erna	96085	Ignatie	9804	Lilia	616	Paula	95025	Victor	67617
Beniamin	39500	Ernestin	44739	Ilean	54793	Livia	94923	Petru	33808	Victoria	7477
Bernat	51485	Ernan	110545	Ilie	94933	Livia	51200	Plutina	102143	Vilma	67826
Berta	90710	Ervin	93377	Ilma	106048	Lorant	39814	Petrian	94205	Vilhelm	24793
Bertalan	8338	Elisabeta	22195	Ileana	39499	Leopold	41643	Pantello	68904	Vince	13284
Bertold	78262	Etel	8159	Ieremie	21074	Laurentiu	3355	Rachel	2334	Walter	34291
Blanca	24770	Eugenia	57514	Irina	94236	Lucia	78456	Rafael	90693	Wladimir	93342
Bodorel	91525	Eva	23137	Irma	8127	Ludmila	50555	Regina	20565	Zoltan	197453
Boldtjar	102535	Fabian	16519	Iovan	91521	Lucaci	18615	Renea	41636	Zeno	8239
Bosbală	24798	Fani	39737	Iorgovan	108042	Ludvig	5224	Razi	8144	Zosim	54779
Cristian	13284	Felicia	8279	Ivor	108400	Luiza	92334	Richard	48158	Zora	37755
Cornelia	34291	Felix	13696	Izabela	21372	Magda	108105	Robert	63473	Zima	90660

Comandele rugăm să se facă cu întoarcerea poștei ca să nu se vîndă numerele ccrute.

Lozurile de clasă I.

Prețurile:

Optime	1.50	corona
Pătrime	3.—	„
Jumătate	6.—	„
Intreg	12.—	„

Tragerea:

novembrie 19 și 21

MEGRENDELÉS.

Kiss Károly és Társa bank részv. társ.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Sziveskedjék nekem a XXIII. sorsjáték I. osztályára a sorsjegyet, hivatalos tervet és majd nyáremény jegyzéket küldeni.

— A sorsjegy árát: — mellékelve bélyegeken küldeni. egyidejűleg postautalványon küldöm. kérem utánvételezni.

(A meg nem felelő módot sziveskedjék Athuzni)

Név:

Lakhely, utca, házszám:

Pontos

cím:

Utolsó posta, (negye)

Notiță

despre a XXIII-lea câștig al loteriei de clasă reg. maghiară cu 62.500. câștiguri, care se va trage 125.000 de lozuri peste 6 luni.

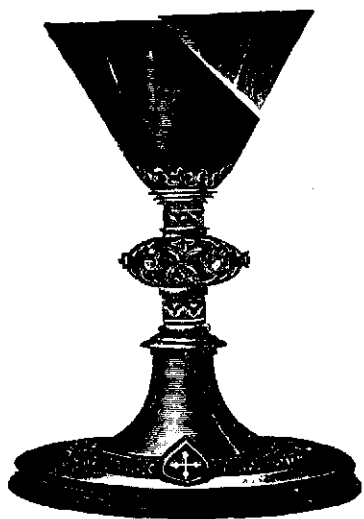
Cel mai mare câștig

1.000.000

(Un milion coroane)

	Coroane
1 premiu	600000
1 câștig	400000
1 »	200000
2 »	100000
2 »	90000
2 »	80000
2 »	70000
2 »	60000
1 »	50000
3 »	40000
3 »	30000
6 »	25000
9 »	20000
13 »	15000
44 »	10000
61 »	5000
22 »	3000
475 »	2000
961 »	1000
1635 »	500
165 »	300
39675 »	200
5325 »	170
5325 »	130
8765 »	100, 80, 40
62.500	câștig și premiu coroane

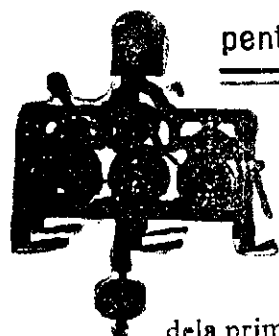

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::
Xolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.
 Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.
 Mari deposit în obiecte de biserică,
 obiecte de argint ciasornice. Bijuterii
 specialități engleze și franceze s. a.
Plătire în rate favorabile.
Catalog ilustrat de prețuri
gratuit și porto francó.

Geasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici,
 locuințe private
 regulează și aranjază mai favorabil,

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
 dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage
Budapesta, VII., Tökölly ut 50 (casa proprie).
 Cataloage și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

Prăvălia de instrumente
 musicale a lui

BABOS BÉLA

Nagyszeben
 Elisabethgasse 30.

Atrage atențiunea on.
 public din loc și din
 provincie asupra ma-
 relui său atelier de
 reparat instrumente
 musicale aranjat în
 mod exemplar unde se
 repară și se fabrică tot
 felul de instrumente
 musicale cu coarde, de
 alamă, harmonice, gra-

mofoane, (fonografe), tambure și cimbale, în mod special sub
 supravegherea personală și cu prețuri convenabile. Se pot găsi și
 tot felul de părți cari compun instrumentul

Cele mai bune mașini de cusut de azi sunt

PFAFF

Mersul ușor fără sgomot. Ediție de gust.
 Durabilitate fără seamăn. În întrebuințarea
 cea mai efină, cea mai practică pentru
 broderie artistică. Se pot căpa în maga-
 zinul lui

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

O păpușă pentru probă
 numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătitorul de păpuși de probă

VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körút 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! Reparare de păpuși!

Vânzare en gros și en detail.

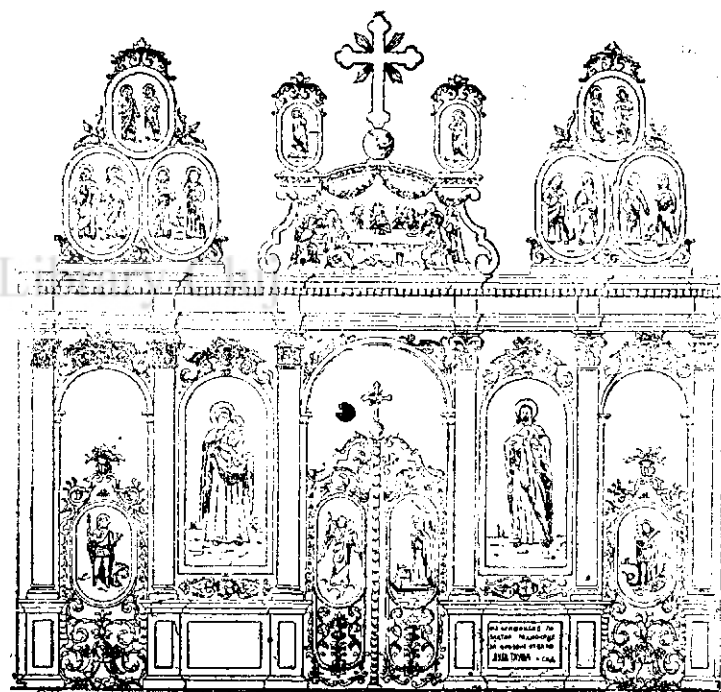

Urr György

sculptor, în
GAȘOVIA.

Primul atelier din Ungaria de sculptură pentru mon-
 tarea bisericilor provăzut cu motoare.

KASSA, Bethlen körút Nr. 24.

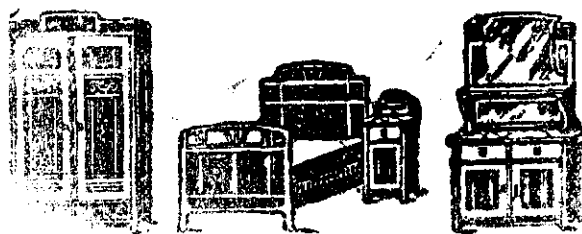
Recomand on. preoțimi atelierul meu celebru.

Fac altare artistic lucrate, precum am-
 voane, iconostase, străni și altele.

101 certificate de recunoștință.
 Se trimite planuri la dorință precum și preț-curent.

La reparații, adoptări etc. nu vă nitați de
Geamurile duble de reformă ale lui Mayr.

Brevet unguresc nr. 37857, foarte potrivite și încercate de
 toată lumea. Sunt cele mai simple, bune și ieftine (A nu să
 confundă cu ghișeurile!) și sunt brevete în toate în statele
 mari. Lucrări de construcție de tot felul. Instalații și aran-
 geamente de localuri, magazinuri, școli și biserici.

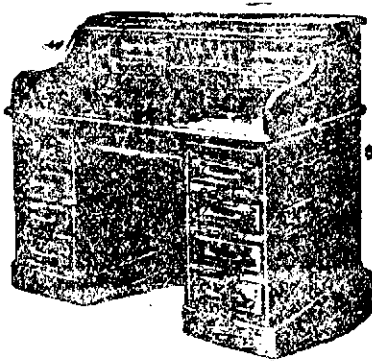
Siugurul pro-
 ducător al
 geamurilor -
 duble de re-

forma. Brevet unguresc numărul 37857.

- VICTOR KREMER -

tâmplărie cu uzină de aburi.

SIBIU (Hermanstadt, Nagyszeben).

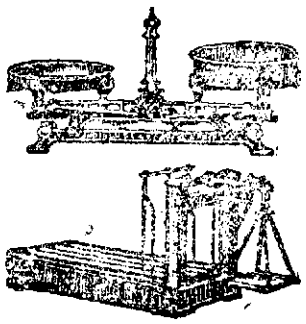

Să sprijinim industria din loc!

I. SPANLANG,

lăcătușier

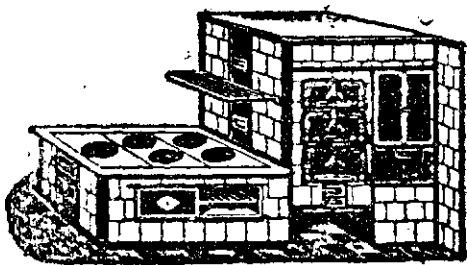
ARAD, Flórián-u. nr. 6e (casă proprie)

Primește în lucrătoria sa orice lucru ce stă în atingere cu această branșă, ca:

ferării pentru clădiri, mașini de fier, porți, balcone, coridoare, trepte, grilaje verende, scuturi, tablete în orice formă, sobe Meldinger, fântâni săritoare, și orice soiuri de renovări.

Indeplinesc orice comandă atât în loc cât și în provincie în modul cel mai cinstit — iar pentru lucrul făcut de mine primesc cheazășia.

Cerând sprijinul onoratului public, român

Cu stimă:

I. SPANLANG,

lăcătușier.

Planuri pregătesc gratuit.

Lucru admirabil. — Prețuri ieftine. — Serviciu prompt.

Dipl. de onoare
Lovrin 1902.

SZUBOTHA SÁNDOR

Medalia de aur
Timișoara 1891.

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Intemeiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis
de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea
binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari
voesc să cumpere pentru biserici capele, sau socie-
tăți de înmormântare

**odăjdii, steaguri, cruci
statue sau altfel de adjusturi bi-
sericești**

tot astfel marele său asortiment pentru materiale
necesare la formarea adjustărilor bisericesti.

Pentru liferările mele iau răspunderea

Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

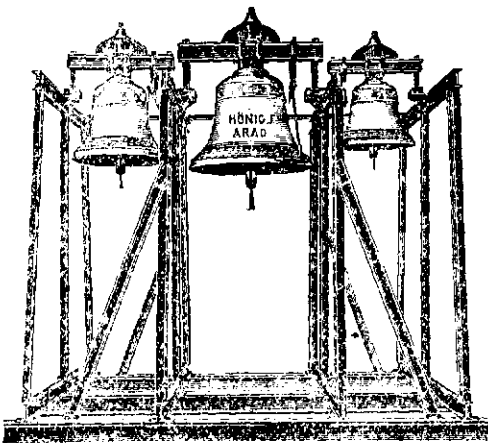
Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai fa-
vorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale
cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul
că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași
tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30%
la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer
ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror între-
buințare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai
mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Re-
comandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană
de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clo-
potelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe
lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la
doriință se trimite gratis.

Acuma a sosit

**Untura de pește proaspătă
de Norvegia**

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

Incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Cel mai bun nutremânt pentru
câni este și va rămânea renumitul

„Fattinger's Hunde kuchen“

(Măncarea de câni a lui Fattinger)
care dintre toate mâncările pentru
* câni e cea mai hrănitoare. *
50 klg. 23 coroane 5 klg. pota-
* franco cu 3'20 coroane. *

Fattinger's Puppy Bisquit

* * pentru câni tineri. * *
50 klg. 26 coroane. 5 klg. porto-
* franco cu 3'50 coroane. *
* Prospekte gratis și franco. *

Fattinger's Patent-Hundekuchen

și Geflügelfutter (nutreț pentru păsări).

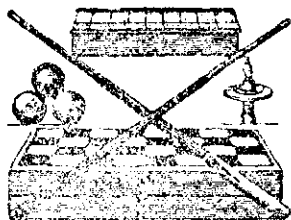
Fabrik Wiener-Neustadt.

- - - Peste 250 de prețuri. - - -
Nutremântul de animale a lui Fattin-
* ger e controlat de veterinari. *

Cea mai frumoasă muncă de strungar o face

Fock Gábor

ARAD, strada Weitzer János Nrul 6.

Pregătește ornamente și obiecte de os, precum și tot felul de lucruri ce se țin de bransa asta,

mescioară de făcut dantelă :: și apartinentele. ::

Se pot comanda

pe lângă prețurile cele mai favorabile dela acest atelier. — Comandele din provincie se efectuează cu acurateță și promptitudine.

Mare succes.

Invenție nouă.

Dintii susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuilor, cari sa tural au înfruntare asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e mai scump, tesaur din lume, de aceea vă recomand noua mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

**cosmetical de dinți „Hófehér“
a lui Nádler**

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le

**negreala sau gălbineala
îi face albi ca și zăpada**

O singură experimentare adevărește, că „Hófehér“ e mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în el praf care să frece, care se pune pe gingii și între dinți și ducând smaltul de pe dinți produce dureri de dinți și de gingii. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din Andrassy tér 20,
Locul fabricii: Varjassy József utca 32, (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

FRĂȚII BURZA

ARAD, Boros-Béni tér.

recomandă depozitul lor cel bogat, prăgini de, fer plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer, sobe de fer turnat, mașini de gătit, sârme și cuie de sârmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer
o ——— turnat și smălțuite. ——— o

Mare depozit de stropitoare sistem „Wermorel“.

- - Mare depozit de revolvere - -
cu repetiție, arme și recvizite de
o o o împușcat. o o o

Deposit de mașini agricole.

așa d. e. pluguri de oțel sistem Sack, mașini de sămănaș, grape, tăietoare de pae și napi, cântare. Mare magazin.

Cea mai bună calitate în plăci de catran (păcură), și asfalt pentru acoperit casele.

Comandele din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

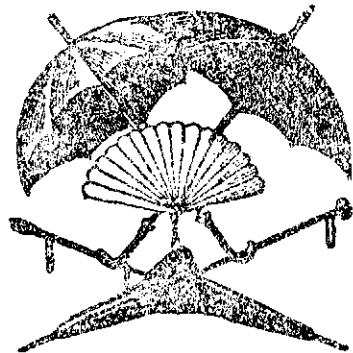
Firmă românească.

Prima fabrică de umbrele de ploaie și Sibiiu

RECOMANDĂ:

asortimentul bogat de umbrele de ploaie și de soare, fabricație proprie, dela execuția cea mai simplă până la cea mai complicată. Se primește asemenea umbrele de îmbrăcat din nou cu stoffe de calitate cea mai bună ce o are în depozit, cu prețuri favorabile. Solicită încrederea on. public:

J. Oestreicher, fabricant de umbrele. -
Sibiiu, Grosserring 18.

HAMMER ZS. és TÁRSA

măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).

ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (în casa dlui Dr. Sever Ispravníc).

Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil

în biciclete fabricații engleze, americane și germane.

Singurul vânzător al mașinii de cusut celebre „VICTORIA“, „OPPEL“, „SINGER“ și „MINERVA“ cu suneica în formă de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.

Mare asortiment în părți de mașini de cusut, articole de montate biciclete și articole de electricitate.

Tot felul de reparațiuni în bransa aceasta pe lângă prețuri moderate și garanție

GEORG DÉCSI

măiestru de instrumente muzicale

SIBIIU, str. Ocnei Nr. 10.

Magazin de tot felul de instrumente muzicale, depozit bogat de cele mai bune coarde.

Primește și execută prompt tot felul de comande din provincie, precum reparaază bine și ieftin orice lucrare ce aparține acestei ramuri.